

»Toto ujednání mělo zajisté již povahu smíru podle § 1380 obč. zák. Tomu není na překážku § 1164 obč. zák., ježto ujednání odporující v neprospěch zaměstnanců tomuto předpisu jsou vyloučena jen, byla-li učiněna při započetí služebního poměru nebo v době, kdy poměr ten ještě trval, nikoli však, byla-li učiněna až při ukončení služebního poměru.«

V rozhodnutích z doby pozdější jest již názor Nejvyššího soudu naprosto jednoznačný. Tak v rozhodnutí V á ž n ý 14747 z roku 1935 se praví:

»Žalobce vzdal se tedy po skončení služebního poměru nároku na odměnu za práce přes čas (§ 1444 obč. zák.) a takové vzdání se je platné a pro zaměstnance závazné (sb. n. s. 6983), ježto po skončení služebního poměru nelze již předpokládati, že by zaměstnavatel jako hospodářsky silnější mohl svého postavení k zaměstnanci zneužít a věc zaříditi tak, aby se zaměstnanec podrobil neplacení za práce přes čas z obavy, že jinak bude propuštěn.«

Praxe přinesla i dosti kuriosní případ nepřímého vzdání se nároků ze smlouvy pracovní při skončení pracovního poměru podrobením se rozhodnutí paritního výboru. V rozhodnutí V á ž n ý 15012 z roku 1936 se mimo jiné praví:

Podrobil-li se žalobce, byv propuštěn z práce, rozhodnutí paritního výboru o odškodném, vyvozaném z kolektivní smlouvy, která nemá ustanovení o znovupřijetí zaměstnance do služby, pokud se týče o dodržení služební smlouvy, a přijal-li přiřčené mu odškodnění, dal svým chováním najevo podle § 893 obč. zák., že již netrvá na původní služební smlouvě a její závaznosti pro obě strany. Žalobce vzdal se tím takto vůči žalované firmě veškerých nároků ze smlouvy a nutným toho důsledkem jest nyní, že se nemůže domáhat splnění smlouvy.

Významu zásadního jest rozhodnutí V á ž n ý 15262 z roku 1936, v jehož právní větě se praví: Za trvání služebního poměru nemůže se zaměstnanec platně vzdáti nároku na plat, a dále: Zaměstnanec za trvání služebního poměru nemůže platně vzdáti příslušejícího mu nároku na plat a nesejde na tom, v které formě se to stalo, zda vzdáním se ve smyslu § 1444 obč. zák. či, jako v souzeném případě, uznávající smlouvou. Platná jsou jen ujednání, uzavřená při skončení pracovního poměru, pokud jde o úpravu hmotných nároků, vzniklých teprve následkem tohoto skončení (čís. 3750, 8157 Sb. n. s.), ježto takovými ujednáními svobodná vůle zaměstnance

(§ 869 obč. zák.) není ohrožena. Z tohoto rozhodnutí jest jasně patrný stav celé otázky.

Zajímavá jest i otázka vzdání se nároku na remuneraci ve světle judikatury Nejvyššího soudu. Nejvyšší soud staví se ve svých posledních judikátech na stanovisko, že za trvání pracovního poměru nelze se vzdáti nároku na remuneraci za dobu již minulou, nýbrž pouze do budoucna. Vzdání se remunerace jest zjev velmi častý a proto má tato judikatura pro praxi neobyčejný význam.

V rozhodnutí V á ž n ý 15947 z března 1937 se praví v právní větě: Zaměstnanec se nemůže účinně vzdáti za trvání služebního poměru nároku na remuneraci za dobu minulou, nýbrž jen pro dobu budoucí, a dále:

»V souzeném sporu bylo nesporné, že mezi stranami byla ujednána remunerace pro žalobce částkou Kč ročně. Odvolací soud odůvodnil správně ve shodě s ustáleným rozhodováním Nejvyššího soudu (srv. rozh. č. 13259 a 14205 Sb. n. s.), že se žalobce nemohl vzdáti nároku na remuneraci za dobu minulou, ale mohl se ho vzdáti pro budoucnost. Nesejde na tom, že se žalobce nevzdal nároku na remuneraci již ve služební smlouvě při nastoupení služby u žalovaného, nýbrž dodatečně, neboť i ujednání, která jsou učiněna za pracovního poměru a doplňují nebo mění služební smlouvu, stávají se součástí řečené smlouvy, pokud se nepříčí nezměnitelným předpisům právním.«

Závěrem možno tedy celou otázku shrnouti takto:

1. Zaměstnanec může se vzdáti nároků, jež neopírají se o donucující předpisy, kdykoliv.
2. Remunerace lze se vzdáti během pracovního poměru (pokud to ovšem neodporuje kolektivní smlouvě), ovšem jediné do budoucna, ježto se jedná o výplatu platu.
3. Nároků opírajících se o donucující předpisy zákonné a vzniklých během pracovního poměru nelze se účinně vzdáti během pracovního poměru, leč při jeho skončení nebo po skončení.
4. Nároků opírajících se o donucující předpisy a vzniklých při skončení pracovního poměru lze se vzdáti teprve při skončení pracovního poměru a později.
5. Nároků opírajících se o donucující předpisy zákonné a vzniklých po skončení pracovního poměru nelze se vzdáti vůbec.

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Služební smlouva

§ 1153.

2514.

Zaměstnanec, jenž přislíbil zaměstnavateli určitý výsledek své činnosti (že prodá určitý počet výrobků), neodpovídá zaměstnavateli za škodu, ne-

dosáhl-li slíbeného výsledku jen proto, že zboží nemělo vlastností zaměstnavatelem mu příkládaných. Není třeba, by zboží bylo naprosto neprodejné, stačí, že nebylo prodejné za daných podmínek. (Rozh. nejv. soudu z 10. prosince 1936, Rv I 1309/34, Váž. obč. 15.669.)

Ustanovením služebnej smluvy, že »obchodvedúceho potravného družstva možno ihneď prepustiť alebo mu ihneď vypovedať, ak to navrhuje kontrolór centrálného družstva«, práva zamestnanca, označené v § 25 zák. č. 244/1922 Sb. z. a n. nie sú dotknuté. (Rozh. nejv. soudu z 3. XI. 1936, Rv III 651/36, Ur. sb. 2914.)

Odvolačný súd zamietol žalobu o zaplatenie požitkov žalobníkových na výpovednú lehotu z dôvodu, že »žalobník prepustený bol podľa bodu 2., odst. IV., služebnej smluvy, to jest s okamžitým účinkom«. Z dôvodov rozsudku súdu 1. stolice, ktoré si v tomto smere odvolací súd osvojil, ide najavo, že prepustenie žalobníka zo služby stalo sa z dôvodu, že tento pri revízii mal v tovare schodok v hodnote 12.545 Kč 08 h a že prepustenie žalobníka zo služby s okamžitým účinkom navrhoval centrálny kontrolór žalovanej strany E. Š.

So zreteľom na § 25 z k. číslo 244/1922 Sb. z. a n. ustanovenie služebnej smluvy, že »obchodvedúceho možno ihneď prepustiť alebo mu ihneď vypovedať, ak to navrhuje kontrolór centrálného družstva«, treba pokladať za neplatné, lebo bez dôležitých príčin jedine návrh tohoto kontrolóra nemôže byť základom zrušenia služebného pomeru s okamžitým účinkom. Bude teda na odvolacom súde zistiť v ďalšom pokračovaní, či žalované družstvo malo zákonný dôvod k tomu, aby zrušilo so žalobníkom služebný pomer s okamžitým účinkom. V tomto smere spomenutý už kontrolór tvrdil, že toto zrušenie služebného pomeru navrhol preto, lebo u žalobníka na tovare sverenom mu k odpredaju bol zistený väčší schodok. V tomto smere treba však hľadať na to, kedy bol tento schodok konečne zistený, kedy bol učinенý so strany žalovanej prejav, že z dôvodu tohoto schodku zrušuje so žalobníkom služebný pomer, ďalej či tento schodok so zreteľom na obrát v obchode žalobníkovi sverenom bol takej povahy, že by mohla byť reč z toho dôvodu o neschopnosti žalobníka k vykonávaniu smluvou prevzatých povinností, a podľa výsledku tohoto pokračovania bude treba rozhodnúť o tomto žalobnom nároku aj pokiaľ sa týka jeho výšky.

Soukromí zaměstnanci

§ 4.

2516.

Jednostranným oznámením zamestnávateľa, že snižuje plat zamestnanci, nepozbýva tento nárok na plat v pôvodní výši, byť i — ohradiv se proti sniženiu — v pracovním poměru setrval a přijímal nižší plat. (Rozh. nejv. soudu z 13. listopadu 1936, Rv II 422/36, Sb. min. sprav. č. 139.)

Bylo zjištěno, že žalobce obdržel koncem provincie 1933 dopis od žalované firmy, podle něhož se mu snižuje plat od 1. dubna 1934 o částku 500 Kč měsíčně na 4500 Kč, že však žalobce s tím nesouhlasil, ohradiv se proti jednostrannému snížení platu. Neprávem usoudil odvolací soud (§ 503, č. 4 c. ř. s.) na žalobcův souhlas se snížením platu konkludentní činností (§ 863 obč. zák.) z toho, že žalobce, ač mu byl vyplacen nižší plat, jej přijal, nevystoupil ze služby a ani nedal kvartální výpověď. Vždyť není sporným, že žalobce měl nárok na ujednaný plat tehdy 5000 Kč měsíčně, který žalovaná nemohla jednostranně snížit. Sděli-la-li firma žalobci, že se jeho plat snižuje od dne 1. dubna 1934 na 4500 Kč měsíčně, šlo o pouhou nabídku z měny slu-

žební smlouvy, kníž žalobce nepřistoupil, neboť se ohradil proti této změně. Chtěla-li firma jí docílit, bylo na ní, aby smlouvu včas a řádně vypověděla, což však neučinila, pročez původní smlouva zůstala v platnosti. Nemůže být požadováno na žalobci, aby smlouvu vypověděl a tak se připravil o zaměstnání těžko nahraditelné. Neučinil-li tak a přijal-li, byv odkázán na služební příjmy, měsíční plat třebaš zmenšený o částku 500 Kč, nejde o takové okolnosti, z nichž by bylo lze důvodně za to míti, že se chtěl žalobce dodatečně podrobiti návrhu žalované.

Ježto žalobci bylo vypláceno po dobu osmi měsíců po 500 Kč méně, jest tedy uplatňovaný nárok 4000 Kč opodstatněný.

K § 30.

2517.

Opätovné predĺženie služebného pomeru na určitú dobu, kratšiu alebo dlhšiu, než bola pôvodne dojednaná, nie je zákonom výslovne zakázané. Takéto opätovné predĺženie na určitú dobu smluvného služebného pomeru bolo by neúčinné len vtedy, keby týmto postupom mali byť obidené nezmeniteľné zákonné ustanovenia, vydané v prospech zamestnanca. (Rozh. nejv. soudu z 27. I. 1937, Rv III 930/36, Sb. min. sprav. č. 201.)

Výpověďou končí podľa ustanovenia § 31, čl. 1. zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. pracovný pomer, ktorý bol ujednaný bez určenia času, alebo po zákonne bol na neurčitý čas predĺžený. Dovolacia žiadosť soznáva, že služebný pomer žalobníka bol smluvný do 31. decembra 1935 a neskoršie postupne predĺžený do 31. marca 1936. Vyvodzuje však z toho, že vraj bol smluvný služebný pomer prezatýmny a že tento prezatýmny služebný pomer bol dvakrát predĺžený, že tedy išlo o služebný pomer predĺžený na neurčitú dobu podľa § 30, č. 3. zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.

Názor tento neobstojí. Každý služebný pomer, ktorého trvanie bolo stanovené presne podľa kalendárneho dňa, je služebným pomerom na určitý čas, ktorý končí uplynutím smluvnej doby, ako to stanoví § 30, odst. 1. cit. zákona. Osobitne upravuje citovaný zákon v § 30, odst. 2. zrušenie služebného pomeru na skúšku na čas prechodnej potreby (bez určenia doby trvania) a v odst. 4. zrušenie služebného pomeru, ktorý bol po uplynutí ujednanej doby premenený v pomer smluvný na neurčitú dobu tým, že zamestnanec pokračoval v pracovnom pomere s vedomím zamestnávateľa (tedy bez toho, že by strany dobu ďalšieho trvanie služebného pomeru určily).

V súdenom spore bolo medzi stranami trvanie predĺženého prezatýmneho služebného pomeru určené presne podľa kalendárneho dňa; nejde preto ani o prípad uvedený v č. 3., ani o prípad, o ktorom jedná § 30, odst. 4. zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.

Zákon č. 154/1934 Sb. z. a n. stanoví v § 4, odst. 1., že druh, spôsob a rozsah práci a plat za ne ako aj podrobné pracovné podmienky môžu byť ujednané smluvou či už písomnou, alebo ústnou. Ponechal tedy zákon dojednanie pracovnej smluvy slobodnej vóli strán. Ovšem len pokiaľ smluvná voľnosť strán nie je obmedzená v prospech zamestnanca vydanými nezmeniteľnými ustanoveniami tohoto zákona, prípadne nezmeniteľnými ustanoveniami iných platných zákonov, ktoré upravujú práva a záväzky smluvných strán z pracovného pomeru vyplývajúce (zák. č. 91/18, č. 259/24, č. 26/29 Sb. z. a n. atď.).

Opätovné predĺženie služebného pomeru smluve-

ného na určitú dobu, na kratšiu alebo dlhšiu dobu, než bola pôvodne dojednaná, nie je zákonom výslovne zakázané. Je preto vecou strán, či po zániku služobného pomeru, uplynutím smluvnej doby, predlžia novou smluvou služobný pomer zase na určitú dobu a či tak urobia raz alebo viac razy. Takéto opätovné predĺženie na určitú dobu smluvného služobného pomeru bolo by neúčinné len vtedy, keby týmto postupom mali byť obídene nezmeniteľne zákonné ustanovenia, vydané v prospech zamestnanca a zamestnanec bol takým spôsobom pripravený o práva a výhody, ktoré sú nezmeniteľnými ustanoveniami platných zákonov zaručené. V takom prípade bolo by treba považovať opätovné predĺženie služobného pomeru na kratšiu dobu za predĺženie služobného pomeru na dobu neurčitú. Žalobník však pred nižšími súdmi netvrdil, že opätovné predĺženie jeho služobného pomeru za krátky určitý čas sa stalo preto, aby bol pozbavený práva na zákonnú výpoveď a nevyplýva to ani zo sporovej látky. Bolo preto predĺženie služobného pomeru na určitú dobu platné a služobný pomer zanikol uplynutím smluvnej doby.

§ 31. 2518.

I. Z púheho udelenia definitívy zamestnancovi živnostenského spoločenstva — ak niet služobnej pragmatiky, ktorá by pojem definitívy bližšie vymedzovala a ktorá by stanovila vzájomné záväzky zamestnanca — neplynie, že definitívnym ustanovením bol ujednaný doživotný, nevy-povedateľný služobný pomer.

II. Výpoveď daná pomocnému zamestnancovi živnostenského spoločenstva úradujúcim komisiárom, ustanoveným podľa § 212 zák. č. 259/1924 Sb. z. a n. — ak v čase výpovedi nebol u spoločenstva iný orgán, ktorý by ho zastupoval a jeho správu viedol — je platná.

III. K otázke »veci rozsudenej«. (Rozh. nejv. súdu z 20. X. 1936, Rv IV. 288/36, Úr. sb. 2886.)

§ 38. 2519.

Nedodržanie výpovednej lehoty, ktorú prisľúcha zamestnancovi podľa smluvy alebo podľa zákona, nečiní výpoveď neplatnou; k účinnosti zrušenia služobného pomeru netreba novej výpovedi; zamestnanec má pravdaže nárok na služobné požitky (ich náhradu) pre zbývajúcu časť výpovednej lehoty. (Rozh. nejv. súdu z 31. III. 1937, Rv III. 42/37, Váž. obč. 15.988.)

Zrušenie služobného pomeru pri kratšej výpovednej lehote, než aká zamestnancovi podľa smluvy alebo zákona prisľúcha, nečiní túto výpoveď absolútne neplatnú tak, že by k zrušeniu služobného pomeru po práve účinnému bolo treba novej výpovedi, leč má len ten následok, že pre zbývajúcu časť po práve prisľúchajúcej výpovednej lehote je nárok zamestnanca na služobné požitky dôvodom po práve, ako to ide najavo z ustanovenia § 37 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.

§ 51. 2520.

V prípade scudzenia celej filiálky peňažného ústavu (so všetkými aktívami a pasívami) ide o scudzenie závodu podľa § 51, odst. 1., zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. (Rozh. nejv. súdu z 31. III. 1937, Rv III. 42/37, Váž. obč. 15.988.)

Podľa zistenia súdu I. stolice žalované družstvo — ako novo založený peňažný ústav — prevzalo celú filiálku družstva V., u ktorého bol ža-

lobník zamestnaný, so všetkými aktívami a pasívami a z personálu prevzalo žalobníka. Na základe tohoto zistenia treba dospieť k záveru, že išlo tu o scudzenie závodu, aký má na mysli § 51 zák. č. 154/1934 Sb. z. a n., ako to súd prevej stolice správne uznal. Opačné stanovisko odvolacieho súdu neobstoja, lebo aj čiastočné scudzenie závodu spôsobom, ako sa to v súdnom prípade stalo, že sa totiž scudzi filiálka závodu, v ktorej bol žalobník vedúcim úradníkom, s povinnosťou nabyvateľa filiálky prevziať žalobníka do služby, spadá pod pojem scudzenia závodu podľa hore citovaného zákonného ustanovenia.

Avšak toto zákonné ustanovenie nebránilo ani nabyvateľovi závodu, ani zamestnancovi, aby svoj služobný pomer upravili vzájomnou dohodou odchylnu od ustanovení služobnej smluvy, platnej medzi zamestnancom a scudziteľom závodu. Rozhodnou v spore je tedy otázka, či medzi procesnými stranami došlo k ujednaniu novej služobnej smluvy. Po tejto stránke stanovisko odvolacieho súdu, prevzaté z rozsudku súdu I. stolice, vo všeobecnosti neobstoja. Skutočnosť, že »správa novo založeného družstva na schôdzi dňa 20. októbra 1932 rozhodla sa určiť výšku platu žalobníka na 1200 Kč mesačne s tým, že neskoršie bude s ním napísaná služobná smluva, že žalobník bol na tejto schôdzi prítomný a aj účinkoval ako zapisovateľ, že proti tomu nič nenamietal a ani nespomenul, že má s právnou predchodkyňou žalovaného družstva inú služobnú smluvu, sama o sebe neposkytuje dostatočného podkladu k záveru, že medzi stranami došlo k ujednaniu novej služobnej smluvy, lebo k tomu, aby služobná smluva ujednaná medzi žalobníkom a právnou predchodkyňou žalovaného družstva stratila — so zreteľom na ustanovenia § 51 zák. č. 154 Sb. z. a n. — v celom rozsahu účinnosť, bolo treba súhlasu so strany žalobníka, ktorý však jedine zo skutočnosti, že sa proti sníženiu svojich služobných požitkov nehradil, nedá sa zistiť. V tom zachovaní sa žalobníka, že plat určený mu na spomenutej schôdzi až do skončenia svojho služobného pomeru výpoveďou so strany žalovaného družstva bez námietok prijímal a proti sníženiu platu námietky nevznášal, treba spoznať konkludetným týmto činom prejavývaný jeho súhlas len čo do sníženia jeho služobných požitkov na 1200 Kč mesačne. Otázka, či správa, ktorá sa na tomto snížení platu žalobníkovho usniesla, bola v onom čase »usnášania schopná«, na platnosť tohoto ujednanie nevlíva, keďže toto ujednanie stalo sa čo do platu žalobníkovho účinným, tým, že žalobník konal práce za tento plat a žalované družstvo tieto tiež za tento plat prijímalo. Žalobník inak sám zastáva názor, že sníženie platu bolo právom aj jeho dřívejšej zamestnávateľky, od ktorej prešiel do služby žalovaného družstva, v dôsledku čoho, pokiaľ sa týka výšky služobných požitkov žalobníkových, smerodajné je toto ujednanie žalobníka so žalovaným družstvom. Čo do výpovednej lehoty ustanovenie služobnej smluvy uzavrenej medzi žalobníkom a právnou predchodkyňou žalovaného družstva dňa 14. júla 1932 zostaly v platnosti. Podľa tejto smluvy môže byť služobná smluva zrušená so strany žalobníka »len jednoročnou výpoveďou, alebo súdnou cestou, keď by k tomu žalobník zavdal zákonnú príčinu«. Podľa § 31, odst. 4., zák. č. 154/1934 Sb. z. a n., výpovedná lehota musí byť pre obe strany rovnaká, v dôsledku čoho má žalobník nárok na jednoročnú výpovednú lehodu. Ponevác je nesporné, že dostal 6týždňovú lehodu, prisľúchajú mu ešte požitky na 10½ mesiacov. Bolo preto treba v tomto smere opodstatnenej dovolacej žiadosti vyhovieť a sumu nižšími súdmi prisúdenú zvýšiť na 12.600 Kč a jej 5% úroky.

Výpověď danou za platnosti zákona č. 20/1910 ř. z. dlužno posuzovati podle tohoto zákona, i když výpovědní lhůta se skončila za účinnosti zákona č. 154/1934 Sb. z. a n. a teprve v této době byla výpověď schválena (ratihabována). (Rozh. nejv. soudu z 13. XI. 1936, Rv II 422/36, Sb. min. sprav. č. 189.)

Nejvyšší soud odůvodnil v rozhodnutí č. 14.593 Sb. n. s.)*, k němuž se pro stručnost odkazuje, zásadu, že výpověď danou přede dnem účinnosti zákona č. 154/1934 Sb. z. a n. jest posuzovati podle ustanovení dosavadních, i když výpovědní lhůta se končí již za účinnosti nového zákona č. 154/1934 Sb. z. a n. — Nejvyšší soud nemá důvodu, aby se v nynějším případě odchýlil od tohoto právního názoru. Dovolatel nemůže se tedy dovolávat příznivějšího mu ustanovení § 31, odst. 2., písm. a) zákona o soukromých zaměstnancích. Zvláště nerozhoduje doba ratihabice, jak dovolatel neprávem tvrdí, nýbrž doba jednateleova projevu, že se pracovní poměr skončí po uplynutí výpovědní lhůty, byl-li tento projev dodatečně schválen ve výpovědní lhůtě, neboť schválení toto má — jak doličeno — zpětný účinek.

Živnostenští pomocníci

2522.

Kdy se může číšník, jemuž živnostenské společenstvo připojilo na vysvědčení vydané mu zaměstnavatelem dodatek, že neuznává vysvědčení to pro nesprávná data v něm uvedená, na společenstvu domáhati náhrady škody proto, že mu bylo znemožněno najít si další zaměstnání. (Rozh. nejv. soudu z 10. září 1936, Rv I 1574/34, Váž. obč. 15.381.)

V odvolání opírá žalobce nárok na náhradu škody jen o to, že žalované společenstvo připojivši na pracovní vysvědčení, vydané žalobci jeho zaměstnavatelem J. H., dodatek: »... jelikož data v uvedeném vysvědčení jsou nesprávná, vysvědčení to se neuznává« — učinilo toto vysvědčení bezcenným a znemožnilo žalobci dosažení zaměstnání číšníka, takže mu ušla odměna, kterou by za svoji číšnickou práci byl v zaměstnání dostal. Uplatňuje tudíž žalobce jako důvod náhrady škody určité podle jeho právního názoru nedovolené jednání žalovaného společenstva ve smyslu § 1295 obec. zák. obč., a proto také jest pořad práva pro tento spor nepřipustný. Pokud při jeho rozhodování jest se obíratí otázkami práva veřejného, jde jen o otázky předurčující, k jejichž řešení jsou soudy oprávněny (§ 190 c. ř. s.). Jde o spor o náhradu škody a na žalobci bylo, aby dokázal, že žalované společenstvo něco učinilo neb opominulo, z čeho žalobci vznikla škoda v žalobě uplatněná, tudíž aby bylo žalobcem prokázáno nějaké zavinění žalovaného společenstva a příčinná souvislost tohoto zavinění se škodou žalobci způsobenou. To se žalobci nezdařilo. Potvrzení pracovního vysvědčení žalobcova náleželo podle § 114, písmeno f), § 14 živnostenského řádu a také podle § 2 zák. č. 112/27 Sb. z. a n., kterým se zavádí průkaz způsobilosti pro živnost hostinskou a výčepnickou, k úředním povinno-

stem žalovaného společenstva, jejichž řádné plnění podléhá podle § 127 živn. řádu dozoru živnostenského řádu dozorcího. Zákonný zástupce žalobcův byl tudíž podle tohoto zákonného ustanovení oprávněn, měl-li za to, že dodatek na pracovním vysvědčení žalobcově žalovaným společenstvem připojený ohrožuje možnost získání dalšího zaměstnání pro žalobce, stěžovati si na opatření žalovaným společenstvem učiněné u dozorcího úřadu živnostenského a u něho se domáhati nápravy a odstranění dodatku podle žalobcova tvrzení závadného. Žalobce však nepřednesl za sporu že se o nápravu u dozorcího úřadu živnostenského pokusil, a ani netvrdil, že by jeho pokus byl býval bezvýsledný, kdyby jej byl učinil. Nelze vyloučiti, že dozorcí úřad živnostenský by byl stížnosti jeho vyhověl a dodatek za pracovního vysvědčení nařídil odstraniti a tím příčinu žalobcem tvrzené škody odstranil. Neprávem proto žalobce nedbaje opominutí svého zákonného zástupce uplatňuje jako právní podklad žaloby na náhradu jím tvrzené škody zavinění žalovaného společenstva.

2523.

I. Učňovský poměr nemůže být ukončen prohlášením učebního pána, že dává učni předčasně za vyučenou.

II. Pro povinnost učebního pána posílati učně do pátého semestru pokračovací školy živnostenské jsou směrodatné schválené stanovy této školy. (Nál. nejv. spr. soudu ze 17. III. 1937, čís. 11.674/37, Boh. A 12.820.)

Nejširší námitka stížnosti jest obsažena v oněch jejích vývodech, kde st-1 tvrdí, že svému učni Ch. dal od 1. září 1933 za vyučenou a oznámil to společenstvu, jež to vzalo na vědomí, že mimo to uvedený učeň dosáhl 1. října 1933 věku 18 let a že proto st-1 neměl povinnosti přidržovati ho nadále k tomu, aby navštěvoval pokračovací školu živnostenskou. Smysl této námitky, zejména ve spojení s tím, co st-1 uvedl již ve svém instančním odvolání, je zřejmé ten, že dnem 1. září 1933 — resp. dnem, kdy st-1 dal svému učni za vyučenou, — pominul u tohoto učně jeho dosavadní poměr učňovský, že proto uvedeným dnem zanikla povinnost jeho jako učně navštěvovati pokračovací školu vůbec, tedy bez ohledu na to, zda své zákonné povinnosti, navštěvovati na této škole předepsanou dobu, vyhověl čili nic, a že st-1 jemu ani jako pomocníku nebyl povinen podle § 75 a) živn. řádu poskytovat čas k návštěvě pokračovací školy, poněvadž Ch. již 1. října 1933 dosáhl věku 18 let. Námitka tato je bezdůvodná.

St-1 doznává, že učňovský poměr K. Ch. u něho byl založen smlouvou z 1. ledna 1931 a že podle této smlouvy měla učňovská doba trvati 3 léta. Podle této smlouvy, jež byla podle § 99 živn. řádu závazná také pro dobu trvání učňovského poměru Ch., trval tedy tento učňovský poměr do 1. ledna 1934. Že by tento učňovský poměr mohl být předčasně ukončen jednostranným prohlášením učebního pána — byť i za souhlasu učňova — nebo prostým jeho ohlášením příslušnému společenstvu, nedá se ze žádného zákonného ustanovení dovoditi. Neskončil proto ani v daném případě učňovský poměr K. Ch. ani tím, že st-1 společenstvu oznámil, že tomuto učni dal předčasně za vyučenou, a ovšem ani tím, že tento učeň dosáhl 1. října 1933 věku 18 let. Je proto tato námitka stížnosti bezdůvodná.

Proti názoru, že byl povinen svého učně Ch. posílati v r. 1933 ještě do podzimního běhu po-

*) Váž. obč. 14.593 (rozh. z 4. X. 1935, Rv I 1060/35, v „Pracovním právu“ č. 2045). Výpověď danou přede dnem účinnosti zák. čís. 154/34 Sb. z. a n. jest posuzovati podle ustanovení dosavadních, i když výpovědní lhůta se končí již za účinnosti nového zákona (čís. 154/34 Sb. z. a n.).

kračovaci školy, bránil se st-l již v řízení (viz výslech st-ltv z 11. prosince 1933 a jeho instanční odvolání) a brání se také ve stížnosti podané k tomuto soudu námitkou, že uvedený učeň navštěvoval tuto školu již po plná 2 léta a že tím splnil povinnost uloženou jemu v § 99 b) živn. řádu, poněvadž platnou učební osnovou jest na tomto ústavu předepsána jen návštěva dvouletá, kdežto zavedení 5. semestru se stalo neplatné, zejména bez schválení min., jak je předepsáno stanovami školy z r. 1929. Žal. úřad námitky tyto zamítl pouhou větou: »Poněvadž osnova s 5 semestry byla schválena, jak bylo vyšetřeno...« Odůvodnění toto je po názoru soudu nedostatečným vyvrácením shora uvedené námitky st-logy. Již to, že se v nař. rozhodnutí nic o tom neříká, jakým způsobem se ono tvrzené šetření stalo, a že výsledky tohoto šetření, — t. j. zpráva škol. výboru samostatných odborných živnostenských škol pokračovacích v Pardubicích z 21. února 1934 —, ač byly v rozporu s tím, co st-l během řízení tvrdil, nebyly st-li předloženy k vyjádření, zakládá podstatnou vadu řízení. Avšak ani tím, co žal. úřad v nař. rozhodnutí uvedl, ani v uvedené zprávě nejsou vyvráceny spolehlivě námitky st-logy. St-l přece tvrdil, že podle stanov bylo k rozšíření vyučovací doby na uvedeně škole nad 2 léta podle stanov této školy třeba schválení min. K vyvrácení této námitky by tedy bylo musilo být zjištěno buď, že platné stanoví takového předpisu nemají, nebo že rozšíření učební osnovy bylo min. schváleno. Nic takového však není obsaženo ani v nař. rozhodnutí, ani ve zprávě, o kterou se rozhodnutí to opírá. Již v tom shledal soud podstatnou vadu řízení.

Pracovní soudy

§ 1. 2524.

Rozhodovat o nároku zamestnanca proti zamestnávateľovi na odškodné za úraz, utrpéný v miestnosti, kde tento svoje zamestnanie vykonával, sú výlučne pracovné sudy (skliznutie čiašnika na schodišti vo výčape). (Rozh. nejv. soudu z 23. februára 1937, Rv IV 551/36 Váž. obč. 15880.)

Žalobník predniesol v žalobe, že je zamestnaný u žalovanej strany ako vrchný čiašnik v jej hostinci a kaviarni. Pri výkone služby spadol dňa 2. februára 1935 na schodoch výčapnej miestnosti a utrpel zranenie, ktoré vyžadovalo dlhého liečenia v nemocnici a malo za následok, že žalobník po istý čas bol úplne práce neschopný a po istý čas čiastočne práce neschopný. Žalobník tvrdí, že je mu za všetku škodu, vzniklú z úrazu, zodpovedná žalovaná strana, pretože sa nepostarala o to, aby staré opotrebované a klzké schody boli uvedené do stavu, ktorý by nebol nebezpečný pre zamestnancov.

Vystupuje tedy žalobník ako živnostenský pomocník so žalobou o náhradu škody z podnikového úrazu proti žalovanej strane ako svojej zamestnávateľke. Právne pomery medzi samostatnými živnostníkmi a ich pomocnými pracovníkmi boli na Slovensku a na Podkarpatskej Rusi upravené zákonom č. 259/1924 Sb. z. a n. Zákon ten stanoví v § 100, že ujednanie pomerov medzi samostatnými živnostníkmi a ich pomocníkmi je prenechané v medziach zákona voľnej úmluve stran. Ak niet úmluvy, platia zvláštne predpisy pre to vydané, ináč zákon č. 224/1922 Sb. z. a n. V § 102, odst. 1., ukladá živnostenský zákon majiteľovi živnosti učiniť všetky potrebné zdravotné a bezpečnostné opatrenia v pracovných miestnostiach so zreteľom na prevádzkovania živnosti

na ochranu života a zdravia pomocných zamestnancov.

Keď tedy žalobník opiera žalobný nárok o to, že žalovaná strana sa nepostarala o bezpečnosť schodišťa vo výčape, ide o nárok, vyplývajúci z porušenia povinnosti, uloženej žalovanej strane ako zamestnávateľovi voči žalobníkovi ako živnostenskému pomocníkovi v § 102, odst. 1, živn. zákona a v dôsledku toho o spor z pracovného pomeru, založeného smluvou súkromnoprávnou, vzniklý medzi zamestnancom a zamestnávateľom. Pre také spory sú však podľa § 1 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. výlučne príslušné sudy pracovné. Je tedy daná sporu prekažajúca okolnosť podľa § 180, bod 1. Osp., ktorej si dovolací súd všima podľa § 540 Osp. z úradu. Bol preto spor podľa § 182 Osp. zastavený.

§ 1. 2525.

I. Paragraf 23 zákona č. 244/1922 Sb. o úpravě právních poměrů mezi zaměstnavateli a zaměstnanci na Slovensku a Podkarpatské Rusi příkazuje do kompetence soudu i rozhodování o smluvních nárocích zemědělské čeledi na mzdu. — II. Nároky, jež vzešly zaměstnanci z toho, že nemohl vůbec nastoupiti službu pro odpor zaměstnavatele, nespádají pod ustanovení § 23 zákona čís. 244/1922 Sb. (Nál. nej. spr. soudu z 13. X. 1936 č. 15.208/36, Boh A 12.564.)

St-l namítá, že na daný spor nelze použití ustanovení zákona č. 131/1931 Sb. o pracovných sudech, poněvadž spor byl zahájen před účinností tohoto zákona. V tom ovšem dlužno stížnosti přisvědčiti. Leč žal. úřad neopřel svůj výrok o nepřislušnosti správních úřadů v daném sporu o předpisy zákona č. 131/1931 Sb. o pracovných sudech, nýbrž staví je na ustanovení § 23 zákona č. 244/1922 Sb. Stížnost tedy míří těmito svými vývody mimo obsah nař. rozhodnutí.

Proti použití ustanovení § 23 zákona č. 244/1922 Sb. namítá stížnost, že jim nebyly změněny kompetenční předpisy zák. čl. XLV/1907, upravujícího právní poměry mezi hospodáři a zemědělskou čeledí, ježto tento zákonný článek není v § 26 zákona č. 244/1922 Sb. citován mezi tímto zákonem zrušenými, resp. změněnými normami. Námitka ta je již proto bezdůvodná, poněvadž citovaný § 26 byl změněn § 1 zákona č. 217/1924 Sb. v tom smyslu, že všechna dosavadní psaná i zvyková ustanovení, pokud se v neprospěch zaměstnanců přiči ustanovením tohoto zákona, se zrušují.

Že pak § 23 zákona č. 244/1922 Sb. se vztahuje i na poměry zemědělské čeledi, vyslovil a podrobně odůvodnil nss již v nálezu Boh. A 5926-26 (srov. i nález Boh. A 8284/29). Setrváváje na tomto právním názoru i v daném případě, odkazuje nss podle § 44 jedn. ř. na odůvodnění cit. nálezu. Paragraf 23 cit. zákona stanoví, že nároky pro předčasné vystoupení nebo předčasné propuštění ve smyslu §§ 20 a 21 musí být vzneseny u soudu během šesti měsíců po uplynutí toho dne, kterého mohly být činěny, jinak se promlčí. Soud musil tudíž zkoumati, šlo-li v daném případě o nárok, jaký odkazuje § 23 cit. zákona do kompetence soudů. Ustanovení § 20 nepřichází zde v úvahu, poněvadž jedná o nárocích zaměstnavatelových. Paragraf 21 cit. zákona pak předpisuje, že, propustí-li zaměstnavatel zaměstnance bez důležité příčiny předčasně, nebo je-li vinen na předčasném vystoupení zaměstnancově, zůstávají tomuto — kromě nároku na náhradu další škody — smluvní nároky na mzdu

na čas, ktorý by mal byť uplynutý do skončenia služebného pomeru vypršením smluvnej doby alebo rádnou výpoveďou.

V tomto smere namítajú sťažnosti proti aplikácii § 23 zákona č. 244/1922 Sb., že st-1 neuplatňoval nárok na náhradu škody, nýbrž na zaplacení služebnej mzdy, teda nárok na plnenie zmluvy. Súd neshľadal však túto námietku dôvodnou, keďže § 23 cit. zákona prikazuje zcela všeobecne do kompetencie súdov rozhodovanie o nárococh do predčasnej vystoupení alebo predčasnej propustení ve smyslu §§ 20 a 21, posléz citovaný paragraf vyhradzuje pak zaměstnanci — kromě nároku na náhradu další škody — smluvní nároky na mzdu, jsou tedy i k rozhodování o těchto nárocích povolány soudy.

Přes to však sťažnosť nemohla zústať bez úspechu. St-1 tvrdí ve shodě se stanoviskem, jež zaujal již v řízení administrativním, že zaměstnavatel nepropustil ho předčasne ze služby, nýbrž že po pravoplatném uzavření smlouvy bezdůvodně odepřel příjmutí plnění jeho služeb, a dovolává se v tom směru 2. odstavce § 17 zák. čl. XLV:1907. Nárok tohoto druhu není však normován v § 21 zákona č. 244/1922 Sb., neboť tento se týká pouze nároků vzešlých z předčasného propustění ze služby, nikoli nároků vzešlých z toho, že zaměstnavatel odepřel dopustiti, aby zaměstnanec službu nastoupil, a nedopadá naň proto ustanovení § 23 téhož zákona. Žal. úřad naproti tomu konstatoval v nař. rozhodnutí, že nynější st-1 uplatňuje nároky na odškodnění z toho důvodu, že byl bezdůvodně a předčasne propuštěn ze služby. O takových nárocích mluví zák. čl. XLV:1907 v § 48, odst. 1, rozoznává je od nároku v § 17, odst. 2 uvedených. Nároky z bezdůvodného a předčasného propustění ze služby ovšem spadají pod ustanovení § 21, a tím i § 23 zákona č. 244/1922 Sb., nikoliv ale nároky, jež vzešly zaměstnanci z toho, že pro odpor zaměstnavatele nemohl vůbec službu nastoupiti. Jestliže žal. úřad v nař. rozhodnutí proti stanovisku st-1 prostě konstatoval, že šlo o uplatňování nároku posléz uvedeného druhu, aniž blíže uvedl, ze kterých skutkových zjištění a jakým myšlenkovým pochodem k tomuto závěru dospěl, zůstalo nař. rozhodnutí v tomto podstatném bodě kusým a nss nemá možnost přezkoumání zákonnosti jeho. Bylo je proto zrušiti podle § 6 zákona o nss.

§ 28. 2526.

Vyslovenie podľa § 28 zákona o pracovných súdoch, že odvolanie je prípustné, pretože rozhodnutie má zásadný význam, musí sa stať v rozsudku (nie len v dodatku po zápise o vyhlásení rozsudku a bez vyslovenia prípustnosti odvolania z dôvodu, že rozhodnutie má zásadný význam). (Rozh. nejv. soudu z 9. III. 1937, R III 109/37, Váž. obč. 15980.)

V § 28 zákona o pracovných súdoch uvedené vyslovenie, že odvolanie je prípustné, pretože má zásadný význam, musí sa stať v rozsudku. Dodatok o prípustnosti odvolania na písomné vyhotovení rozsudku súdu I. stolice následuje až po zápise o vyhlásení rozsudku. Z tejto okolnosti a z toho, že dodatok nevyslovuje prípustnosť odvolania preto, že ide o rozhodnutie zásadného významu, vyplýva, že dodatok obsahuje poučenie podľa § 21, odst. 2., a nie vyslovenie prípustnosti odvolania podľa § 28, odst. 1., zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.

§ 31. 2527.

Keď hodnota predmetu ani jedného zo sporov, pracovným súdom k spoločnému pojednávaniu spojených, nepresahuje 300 Kč, o odvolaní — ktorého prípustnosť súd I. stolice vyriešol — rozhoduje podľa § 31 zák. o pracovných súdoch krajský súd v neverejnom zasadnutí v trojčlennom senáte, složenom zo súdcov z povolania. (Rozh. nejv. soudu z 12. I. 1937, Rv III 914/36, Váž. obč. 15782.)

Pre určenie hodnoty predmetu sporu platila tak v pokračovaní pred pracovným súdom, ako i v pokračovaní pred súdom odvolacím — se zreteľom na ustanovenia §§ 19 a 33 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. — predpisy občianskeho súdneho poriadku. Pri spojení viac sporov k spoločnému pojednávaniu podľa § 233 Osp., ktoré je podľa §§ 19 a 33 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. prípustné aj v pokračovaní pred súdmi pracovnými, nestrácajú jednotlivé spory svoju samostatnú povahu a ani hodnota predmetu jednotlivých spojených sporov se nemení. Je proto — pokiaľ ide o prípustnosť odvolania proti spoločne vynesenému rozsudku — smerodajná hodnota predmetu jedného každého zo spojených sporov. V súdnych spojených žalobách nepresahuje hodnota predmetu sporu v žiadnom prípade 300 Kč. Mal preto o odvolaní, ktorého prípustnosť súd I. stolice podľa § 28 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., rozhodovať podľa § 31 cit. zák. krajský súd v neverejnom zasadnutí v trojčlennom senáte, složenom zo súdcov z povolania.

§ 42. 2528.

Čl. IX. zák. č. 161/1936 Sb. z. a n. dotýka sa i sporů zahájených již přede dnem účinnosti zákona (t. j. před 1. srpem 1936), bylo-li stranám jen možno, aby vyhověly novému předpisu, t. j. aby mohly po účinnosti zák. č. 161/1936 Sb. z. a n. ještě před tím, nežli se pustily do jednání o věci hlavní, prohlásiti, že mají za to, že jde o spor pracovní. (Rozh. nejv. soudu z 4. III. 1937, Rv I 280/27, Váž. obč. 15893, Sb. min. sprav. č. 206.)

Podle čl. IX. zákona č. 161/1936 Sb. z. a n. jsou ve sporech projednávaných u okresních soudů, jednajících podle § 42 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., strany povinny před tím, nežli se pustí do jednání o věci hlavní, se prohlásiti o tom, zda mají za to, že jde o spor pracovní, který třeba projednávatí podle ustanovení zákona č. 131/1931 Sb. z. a n., a neučiní-li strany takové prohlášení, jest spor projednávatí podle ustanovení civilního řádu soudního, platných pro řádné soudy.

Zákon č. 161/1936 Sb. z. a n. nabył účinností dnem 1. srpna 1936 a v jeho čl. XI. nebyla účinnost zákona, pokud jde o pracovní spory ve smyslu čl. IX, omezena na rozepře, u nichž žaloba byla podána nebo spor byl zahájen přede dnem 1. srpna 1936.

Z toho, i z té okolnosti, že čl. XI. v jiných směrech má přechodná ustanovení, kdežto není podobných ustanovení v příčině pracovních sporů zahájených u okresních soudů, které jednají podle § 42 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. na místě pracovních soudů, je zjevné, že nové předpisy čl. IX. dotčeného zákona se týkají i sporů zahájených již přede dnem účinnosti zákona (t. j.

před 1. srpem 1936), bylo-li stranám jen možno, aby vyhověly novému předpisu, t. j. aby mohly po účinnosti zákona č. 161/1936 Sb. z. a n. ještě před tím, nežli se pustily do jednání o věci hlavní, prohlásiti, že mají za to, že jde o spor pracovní, který třeba projednávat podle ustanovení zákona o pracovních soudech.

V souzené věci byl stranám takový projev možný, neboť první ústní jednání konalo se sice dne 17. července 1936, avšak bylo odročeno na 12. srpna 1936, a ježto právní zástupce žalobce se k tomuto roku pro vadnost doručení nedostavil, na 16. září 1936. Jak při stání dne 12. srpna 1936, tak dne 16. září 1936 nastala změna v osobě soudce a proto musilo býti podle § 412 c. ř. s. ústní líčení před novým soudem znova provedeno. Ústní jednání před novým soudem konané (§ 412 c. ř. s.) je nové jednání a nikoli jen pokračováním dřívějšího jednání, což by se přičilo požadavkům ústnosti a bezprostřednosti řízení. Nesejde na tom, že toto nové jednání je poněkud ulehčeno z důvodů procesní ekonomie, aby totiž nebyla zmařena dosavadní procesní činnost stran a její výsledek (§ 412, odst. 2 c. ř. s. v doslovu zák. č. 161/1936 Sb. z. a n.). Pokud tedy jde o prohlášení stran, zavedené teprve zákonem č. 161/1931 Sb. z. a n., nepřichází v úvahu, že strany takové prohlášení v řízení před dřívějším soudem neučinily a ani učiniti nemohly, ježto podle dřívějšího zákona takového prohlášení nebylo třeba a nemělo žádného významu. Rozhodné je jen, že v době, kdy bylo konáno jednání před novým soudcem a bylo podle předpisu § 412 c. ř. s. jednání »znovu«, již bylo v platnosti ustanovení o nutnosti prohlášení, týkajícího se povahy sporné věci, a strany mohly se tedy před novým soudcem prohlásiti ve smyslu třetího odstavce čl. IX. zák. č. 161/1936 Sb. z. a n. a musily tak učiniti, chtěly-li dosáhnouti, aby byl spor projednán ve zvláštním řízení, pro pracovní soudy platném. Ježto v souzené věci strany se tak neprohlásily, byl spor prvním soudem správně projednán podle ustanovení civilního řádu soudního, což vychází z toho, že první soud neučinil prohlášení ve smyslu pátého odstavce čl. IX. dotčeného zákona a ani v rozsudku se o tom nezmínil, že rozsudek vydává ve zvláštním soudnictví o pracovních soudech. Odvolací soud měl tudíž o odvolání jednat a rozhodnouti v senátě sestaveném podle § 7 j. n. a nikoli v senátě složeném podle § 32 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.

§ 42. 2529.

I. Prohlášení strany podle čl. IX, odst. 3., zák. č. 161/1936 Sb. z. a n. není nahrazeno tím, že žaloba byla řízena na okresní jako pracovní soud, a nejde o rozhodnutí soudu ve smyslu čl. IX, odst. 5., řeč. zák., uvedeno-li v rozsudku, že uznáno právem v rozepři z pracovního poměru.

II. Do rozhodnutí okresního soudu jednajícího podle § 42 zák. o prac. soudech č. 131/1931 Sb. z. a n. na místě pracovního soudu jest podati za platnosti zák. č. 161/1936 Sb. z. a n. odvolání ve lhůtě čtrnáctidenní, neučinily-li strany prohlášení podle čl. IX. zák. č. 161/1936 a nevydal-li procesní soud rozhodnutí podle čl. IX, odst. 5., řeč. zák. (Rozh. nejv. soudu z 18. II. 1937, R II 22/37, Váž. obč. 15836.)

Žaloba byla podána u okresního soudu v Z., pro jehož obvod nebyl zřízen ani pracovní soud, ani zvláštní oddělení pracovního soudu, dne 1. říj-

na 1936 a žalovanému doručena dne 8. října 1936, takže spor byl zahájen po účinnosti zákona č. 161/1936 Sb. z. a n., která nastala dne 1. srpna 1936 (čl. XI dotč. zákona). Podle čl. IX. zák. č. 161/1936 Sb. z. a n., jimž byl změněn čl. IV. zák. č. 251/1934 Sb. z. a n., jsou ve sporech projednávaných u okresních soudů příslušných podle § 42 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. strany povinny před tím, nežli se pustí do jednání o věci hlavní, prohlásiti se o tom, zda mají za to, že jde o spor pracovní, který třeba projednávat podle ustanovení zákona o pracovních soudech č. 131/1931 Sb. z. a n., a neučiní-li strany takové prohlášení, jest spor projednávat podle ustanovení civilního řádu soudního platných pro řádné soudy. Dále ustanovuje čl. IX. zákona č. 161/1936 Sb. z. a n., že, učiní-li strany prohlášení, že jde o spor pracovní, a nemá-li soud důvodu pochybovati o jeho správnosti, prohlásí, že spor bude projednáván podle ustanovení zákona o pracovních soudech, a toto usnesení se nedoručuje stranám písemně a nelze mu odporovati. Jen má-li soud pochybnosti, zda jde o spor pracovní, nebo odporují-li si prohlášení stran, rozhodne především odděleně o otázce, zda jde o spor pracovní, proti kterémuž usnesení lze si stěžovati ke krajskému soudu, jenž rozhoduje s konečnou platností o otázce, zda jde o spor pracovní. Právoplatné rozřešení otázky o tom, v jakém řízení bude projednáván spor, je pak závazné ve sporu i pro soudy vyšší stolice. V souzené věci neprohlásila žádná ze stran, než se pustila do jednání o věci hlavní, že podle jejího názoru jde o spor pracovní, který třeba projednávat podle ustanovení zákona o soudech pracovních, a v důsledku toho neprohlásil ani soud první stolice, že spor bude projednáván v tomto řízení. Nezáleží na tom, že žaloba byla řízena na »okresní jakožto pracovní soud v Z., ježto toto označení nenahrazuje výslovně procesní prohlášení strany za sporu, v čl. IX. zák. č. 161/1936 Sb. z. a n. předepsané. Dále nezáleží ani na tom, že v úvodu rozsudku první stolice bylo uvedeno: »okresní soud v Z. uznal v právní rozepři z pracovního poměru...« ježto, co se tkne otázky řízení, rozhoduje usnesení soudu prohlášené nebo vydané za řízení, než bylo začato s projednáváním merita věci (čl. IX, odst. 3. a 5., zák. č. 161/1936 Sb. z. a n.), a nikoli názor soudu projevený teprve v rozsudku. Právem tudíž odvolací soud za to, že v souzené věci platí konečná odvolací lhůta čtrnáctidenní, stanovená v § 464 c. ř. s. a nikoli odvolací lhůta patnáctidenní, stanovená § 29 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.

§ 42. 2530.

Neučinily-li strany prohlášení podle čl. IX, odst. 4. zák. č. 161/1936 Sb. z. a n., projednává se spor podle ustanovení civilního řádu soudního platných pro řádné soudy; opravná lhůta do rozhodnutí v řízení tom vydaných jest čtrnáctidenní; straně nemůže však býti na újmu, podala-li opravný prostředek (dovolání) ve lhůtě patnáctidenní, přizpůsobivši jej rozhodnutí odvolacího soudu, jenž vynesl rozsudek jako odvolací soud ve věcech pracovních. (Rozh. nejv. soudu ze dne 19. března 1937, Rv 309/37, Váž. obč. 15.950.)

Spor byl zahájen u okresního soudu ve V., kde nebylo zřízeno oddělení pro spory pracovní,

dne 22. září 1936, tedy po účinnosti zákona č. 161/1936 Sb. z. a n., jenž nabyl účinnosti 1. srpna 1936. Podle odst. 4., čl. IX řečeného zákona, doplňujícího ustanovení čl. IV zákona č. 251/1934 Sb. z. a n., jest spor projednávatí podle ustanovení civilního řádu soudního platných pro řádné soudy, neučiní-li strany před tím, nežli se pustí do jednání o věci hlavní, prohlášení o tom, zda mají za to, že jde o spor pracovní, který třeba projednávatí podle odstavce 2., čl. IV zákona č. 251/1934 Sb. z. a n. V souzené věci strany takovéto prohlášení neučinily, bylo proto spor podle čl. IX, odst. 4., zák. čís. 161/1936 Sb. z. a n. projednati podle ustanovení civilního řádu soudního platných pro řádné soudy, a platila zde čtrnáctidenní dovolací lhůta podle § 505, odst. 2., zákona č. 131/1931 Sb. z. a n. Leč žalobci nemůže býti na úkor, přizpůsobil-li opravný prostředek rozsudku, vydanému odvolacím soudem ve sporech pracovních, a nelze proto jeho dovolání pokládati za opožděné, protože bylo podáno teprve patnáctého dne po doručení rozsudku odvolacího soudu. Zmatečnost

jest však spatřovati v tom, že odvolací soud jednal a rozhodl o odvolání proti rozsudku okresního soudu ve V. v senátě složeném podle čl. IV, odst. 2., zákona č. 251/1934 Sb. z. a n., totiž v senátě složeném ze tří soudců z povolání a dvou přísedících. Odvolací soud nebyl tudíž řádně obsazen a jeho rozhodnutí i předechozí ústní jednání odvolací jest zmatečné podle § 28, odst. 2., zákona č. 131/1931 Sb. z. a n. a § 477, č. 2, c. ř. s.

Ochrana trhu práce

2531.

Zákon č. 39/1928 Sb. o ochraně domácího trhu práce nedává zaměstnavateli nárok na to, aby z důvodu dodržení výpovědní lhůty mohl bez trestně zaměstnávatí cizince i poté, když jeho žádost za prodloužení povolení podle § 9, odst. 2., cit. zákona byla pravoplatně zamítnuta. (Nález nejv. spr. soudu z 16. II. 1937, č. 10.510/35, Boh A 12778.)

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

Sociální pojištění

§ 17. 2532.

I. Poistenie pre prípad nemoci vzniká už tým, že zamestnanec počal vykonávať práce alebo služby poistením povinné, bez ohľadu na to, či bol k poisteniu prihlásený.

II. Samému zamestnancovi prislúcha brániť sa žalobou podľa § 196 zák. č. 221/1924 Sb. z. a n. v znení prílohy vyhlášky č. 189/1934 Sb. z. a n. proti výmeru okresnej nemocenskej poisťovne, zamietajúcemu jeho nárok na nemocenské dávky z toho dôvodu, že jeho zamestnávateľ učinil prejav, že ho nikdy nezamestnával. Takýto (nesprávny) prejav ešte nezakladá odškodňovací nárok pre zamestnanca proti zamestnávateľovi. (Rozh. nejv. soudu z 19. I. 1937, Rv IV 589/36, Úr. sb. 3049.)

Žalobník bol zamestnaný na statku žalovaného, kde ochorel. Jeho nárok na nemocenské dávky a na náhradu výdavkov a cestovného bol výmerom okresnej nemocenskej poisťovne v U. zamietnutý z toho dôvodu, že žalovaný učinil prejav, že žalobníka nikdy nezamestnával. — Žalobník domáhal sa žalobou na žalovanom zaplata 3900 Kč odškodného na tom základe, že ho neprihlásil k nemocenskému poisteniu. Všetky tri sudy žalobu zamietly. Najvyšší súd z týchto dôvodov:

Na poistenie žalobníka pre prípad nemoci platia ustanovenia zákona č. 221/1924 Sb. z. a n. v úplnom znení prílohy vyhlášky ministra sociálnej pečlivosti zo dňa 25. júla 1934, č. 189 Sb. z. a n., a nie ustanovenia zák. čl. XIX:1907, ktoré — pokiaľ upravujú nemocenské poistenie — podľa § 282 cit. vyhlášky stratily platnosť okrem časti zachovaných v platnosti zákonom č. 117/1926 Sb. z. a n., ktoré však pre súdený prípad neprichádzajú v úvahu. Podľa § 7 cit. zákona (v znení prílohy cit. vyhlášky) poistenie proti nemoci vzniká samo sebou už tým, že poistenec počal vykonávať práce alebo služby poistením povinné, a to bez ohľadu na to, či zamestnanec bol k poisteniu prihlásený.

Žaloba bola založená jednak na skutočnosť, že žalovaný neprihlásil žalobníka k nemocenskému poisteniu, ktorý základ — so zreteľom na to, čo bolo hore uvedené — pred právom neobstojí, jednak na skutočnosť, že podľa výmeru okr. nemocenskej poisťovne v U. číslo 3352/1935 bol žalobník »so svojimi nárokmi na nemocenské dávky a náhradu výloh a cestovného zamietnutý preto, lebo žalovaný učinil prejav, že nikdy nezamestnával žalobníka.«

Avšak ani z tohoto skutkového základu nemôže žalobník odvozovať po práve svoj žalovaný nárok, lebo jeho povinnosťou bolo napadnúť spomenutý výmer okresnej nemocenskej poisťovne žalobou podľa § 196 cit. zákona a v onom pokračovaní uviesť — inak nespornú — skutočnosť, že vykonával práce na vrub žalovaného a že v dôsledku toho za jeho zamestnávateľa treba pokládať žalovaného (§ 8 cit. zákona v znení prílohy spomenutej vyhlášky).

Keďže však žalobník to neučinil a týmto spôsobom z vlastného zavinenia nedomohol sa na okresnej nemocenskej poisťovni svojho nároku, za škodu z tohoto opomnutia mu vzniklú nemôže činiť žalovaného zodpovedným. Bez porušenia hmotného práva bola preto jeho žaloba zamietnutá.

§ 17. 2533.

I. Zaměstnavatel odpovídá podle všeobecných předpisů občanského zákoníka zaměstnanci za škodu vzniklou mu nepřihlášením k starobnímu pojištění i tehdy, došlo-li mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem mlčky k dohodě, že zaměstnanec nebude k starobnímu pojištění přihlášen. II. Za škodu jest odpověden zaměstnavatel. O spolumíně zaměstnancově z důvodu, že trpěl nepřihlášením, nemůže býti řeči.

III. Zaměstnanec se nemůže vzdáti dříve, než nastane pojistný případ, náhrady škody vzniklé mu tím, že nebyl přihlášen k starobnímu pojištění; dohoda o nepřihlášení je neplatná. (Rozh. nejv. soudu z 8. IV. 1937, Rv I 364/37, Váž. obč. 16.017.)

V souzené věci jde o opomnutí přihlášky k starobnímu pojištění.

Nejvyšší soud zdůvodnil v rozhodnutí č. 12.882 Sb. n. s.*) k němuž se pro stručnost poukazuje, že u tohoto druhu pojištění (starobního) byla zákonem opuštěna zásada pojištění *ipso iure* a že tedy zaměstnavatel, jenž opominul přihlásit zaměstnance k starobnímu pojištění, jest mu odpověden z náhrady škody z toho vzniklé podle předpisů občanského zákoníka, zvláště podle třicáté hlavy o náhradě škody. O spoluzavinění zaměstnance nemůže být řeči, neboť zákon ukládá přihlašovací povinnost toliko zaměstnavatelům (§ 17 až 19 zákona č. 221/1924 Sb. z. a n. v doslovu zákona č. 184/1928 Sb. z. a n.) a nikoli zaměstnancům, kteří podle § 21 dotčeného zákona jsou jen povinni kdykoli podati nemocenské pojišťovně nebo politickým úřadům na jejich žádost vysvětlení o všech okolnostech pro zjištění rozhodných, a podle § 260 dotčeného zákona se zaměstnavatel dopouští správního přestupku, když nevyhoví včas povinnosti ohlašovací zákonem mu uložené (srov. též rozh. čís. 14.370 Sb. n. s.*). Co se týče dohody, kterou prý strany sjednaly mlčky o nepřihlášení žalobce k dotčenému pojištění a o následcích tohoto opominutí, prezírá odvolací soud, že tu jde o opatření veřejného práva, která nemohou být vyloučena nebo ztenčena dohodou stran, že ostatně zákon č. 221/1924 Sb. z. a n. v doslovu zákona č. 184/1928 Sb. z. a n. ustanovuje v § 140, že jsou neplatná ujednání, která by omezovala nebo vylučovala platnost zákona v neprospěch pojištěnců nebo jejich příslušníků. Nejvyšší soud odůvodnil již v rozhodnutí č. 13.828 Sb. n. s.*), že, ač umístění dotčeného paragrafu mohlo by snad vésti k domněnce, že tu jde o ujednání o nárocích a výplatách dávek, plyne přece ze znění předpisu a jeho smyslu, že v § 140 dotčeného zákona jsou míněna všechna ujednání dotýkající se právního poměru pojištěncova. Taková dohoda, z níž vychází odvolací soud — i kdyby byl správný jeho úsudek, že k dohodě došlo — byla by tedy neplatná a právně neúčinná. Pokud snad odvolací soud byl toho názoru, že se žalobce vzdal nároku na náhradu škody, vzniklé mu porušením přihlašovací povinnosti žalovaného, prezírá, že by i pro takovou dohodu platil tudíž zákaz § 140 dotčeného zákona a že se žalobce tudíž nemohl vzdát nároku na náhradu škody předtím, než pojistný případ nastal, a že žalobci vznikl nárok na starobní důchod (srov. rozh. č. 15.024 Sb. n. s.*). Ježto odvolací soud, vycházející z mylného právního názoru, se jinak neza-

*) Váž. obč. 12.882 (rozh. z 6. X. 1933, R I 883/33, v »Pracovním právu« č. 657). Zaměstnavatel, jenž opominul přihlásit zaměstnance k invalidnímu a starobnímu pojištění, jest mu práv náhradou škody z toho vzniklé podle předpisů občanského zákoníku, zvláště též podle jeho třicáté hlavy o náhradě škody.

Váž. obč. 13.828 (rozh. z 6. X. 1934, Rv II 399/33). Úmluva mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, již se přesunuje na pojištěnce pensijního nebo nemocenského pojištění větší než zákonem stanovený podíl na placení pojistného, jest neplatná.

Váž. obč. 14.370 (rozh. z 11. V. 1935, Rv I 665/35, v »Pracovním právu« č. 2008). Zaměstnavatel odpovídá podle předpisů občanského zákoníka zaměstnanci za škodu, jež tomuto vznikla tím, že nebyl za zaměstnavatelem přihlášen k invalidnímu pojištění. Nezáleží na tom, že měl pochybnosti o pojistné povinnosti zaměstnancově.

Váž. obč. 15.024 (rozh. z 10. III. 1936, Rv III 21/36, v »Pracovním právu« č. 2129, 2160, 2163). Poistencem nemůže se vzdát nároku na náhradu škody, která mu vznikne porušením přihlašovací povinnosti zaměstnavatelem podľa zákona čís. 26/29 Sb. z. a n. o penzijního poistení předtím, než poistný případ nastal (než mu nárok z penzijního poistenie vznikol).

Za škodu, způsobenou porušením přihlašovací povinnosti podľa zákona čís. 26/29 Sb. z. a n. o penzijního poistení, je zodpovedný zamestnávateľ aj v prípade, keď poveril tretiu osobu podaním prihlášek.

býval odvoláním žalovaného a neučinil potřebná skutková zjištění, není věc dosud zralá k rozhodnutí (§ 35 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.), a musila již proto býti vrácena odvolacímu soudu.

§ 25. 2534.

Jestliže se v zahradnictví vyskytují prvky podnikání jak zemědělského tak nezemědělského, je při určování s hlediska § 25 zákona o soc. pojištění č. 221/1924 Sb., je-li takový podnik provozem zemědělským, zjišťovati, v kterém z obou uvedených prvků je vlastní podstata celkového podnikání. (Nál. nejv. spr. soudu z 19. XII. 1936, č. 17.098/36, Boh. A 12.697. Prejudikatura: Boh. A 7391/28.*)

§ 158. 2535.

Za platnosti zákona č. 221/1924 Sb. ve znění zákona č. 184/1928 Sb. je (na rozdíl od pojistného nemocenského) platiti pojistné pro invalidní a starobní pojištění podle pevně týdenní sazby § 158 cit. zákona, dělitelné jen, pokud vlád. nař. č. 27/1930 Sb. v rámci zmocnění daného tímto paragrafem připouští výjimku. (Nál. nejv. spr. soudu z 18. II. 1937, č. 14.614/34, Boh. A 12.782.)

§ 246. 2536.

Pojistnou dávkou podle § 95 zák. o soc. poj. jest i pohřebné a vztahuje se na ně předpis § 246 cit. zák. (Rozh. nejv. soudu z 14. I. 1937, Rv I 745/35, Váž. obč. 15.741.)

Mylný je názor dovolání, že nárok na náhradu pohřebného vyplaceného podle § 95 zák. č. 221/1924 Sb. z. a n. nepřechází podle § 246 téhož zákona na okresní nemocenskou pojišťovnu, poněvadž se řečený předpis vztahuje jen na pojistné dávky za nemoci. Pojistnými dávkami jsou všechny dávky uvedené v § 95 uved. zák., označené všeobecně jako »dávky z pojištění nemocenského«, mezi něž patří i pohřebné, na které má pojištěnec nárok za všech okolností.

Pensijní pojištění

§ 1. 2537.

I. Práce zaměstnance v řeznickém krámkě, který konal ruční práce jen výjimečně při návalu kupujících, nebo jen když zastupoval některého krámského, jenž do služby nepřišel, není prací řeznického dělníka, nýbrž sluší ji pokládati za kupecké služby.

II. Řeznický krámský, jenž nekoná ryze manuální práce, jest obchodním pomocníkem.

III. Obchodním pomocníkem podle § 73a) živn. řádu nejsou jen osoby, zaměstnané v živnostech obchodních podle § 38 živn. řádu, ale i osoby (pomocníci) zaměstnané při obchodu vůbec, pokud jejich činnost nezáleží jen v podřízených pracích pomocných. (Rozh. nejv. soudu z 19. III. 1937, Rv I. 2725/36, Váž. obč. 15948, Sb. min. sprav. č. 211.)

Žalobce uplatňuje nárok na náhradu za ušlý starobní důchod za příspěvek za vojenskou službu proto, že po celou dobu svého zaměstnání u obou žalovaných nebyl přihlášen k pensijnímu pojištění. Vznik nároků na tento starobní důchod jest

*) Boh. A 7391 (nál. z 4. VII. 1928, č. 11.844): Ustanovení čl. V. lit. a) uvoz. pat. k živn. ř. nevylučuje, aby zahradnictví bylo provozováno také jako podnik, podrobený předpisům živn. řádu.

podle § 16, odst. 1., a § 20 zákona č. 26/1929 Sb. z. a n. podmíněn čekací dobou 60 příspěvkových měsíců. Není sporu mezi stranami o tom, že byl žalobce v podniku žalovaného B. zaměstnán od 9. ledna 1923 do 3. září 1927 a od 1. ledna 1929 do 31. března 1934, takže by získal předepsanou čekací dobu, kdyby byl býval přihlášen. Podělal-li žalobce v této době pensijní pojistné povinnosti, byl by mu vznikl nárok na důchod starobní, kdyby byl žalovaným B. přihlášen ve smyslu § 5, odstavce 1. a 2. cit. zákona, u nositele pojištění předepsaným způsobem a včas.

V době od 9. ledna 1923 do 3. září 1927, tedy za účinnosti zákona č. 89/1920 Sb. z. a n. konal žalobce v podniku žalovaného podle zjištění odvolacího soudu práce č. 1. 116/117 podrobně uvedené. Dovolací soud schvaluje názor odvolacího soudu, že tyto práce jest pokládati za úkony dozorčí, že ruční práce konal jen výjimečně při navenku kupujících, nebo jen když zastupoval některého krámského, jenž do služby nepřišel (čl. I, § 1 zákona č. 89/1920 Sb. z. a n.).

Pokud dovolání doličuje, že je práce řeznického krámského prací řeznického dělníka, nelze přisvědčiti, neboť práci tohoto řeznického krámského jest pokládati za služby kupecké, ježto jde o práce a služby výše již popsané, souvisící s prodejem masa, jež vyžadují samy o sobě jisté školenosti, dovednosti a zkušenosti odborných.

Dovolání spatřuje právní mylnost odvolacího soudu při řešení otázky pojistné povinnosti žalobce v období od 1. ledna 1929 do 31. března 1934 v tom, že odvolací soud výrazem »obchodní pomocník« v § 73, odst. a.) živnostenského řádu rozumí všechny pomocníky při obchodu vůbec. Dovolací soud schvaluje tento názor odvolacího soudu a dodává ještě: Pomocníkem podle živnostenského řádu je zaměstnanec, jemuž z povolení náleží vykonávati ony činnosti, které tvoří podstatný obsah živnosti, nehledíc na povahu živnostenského podniku, pokud nezáleží toliko v podřízených pracích pomocných. Živnostenský odbyt zboží nelze pokládati za podřízené práce pomocné. Vzhledem k zcela povšechnému označení »obchodní pomocník« jest míti za to, že živnostenský řád chtěl tímto výrazem zahrnouti všechny pomocníky, zaměstnané při obchodu vůbec, uváží-li se, že živnostník, mající výrobní živnostenské oprávnění, jest oprávněn své výrobky bez omezení sám prodávati (§ 37, odst. 3. živn. řádu). Nelze proto pojem obchodního pomocníka vykládati úzce jen tak, že by takovými pomocníky byly pouze osoby zaměstnané v živnostech obchodních podle § 38 živnostenského řádu, neboť § 73 živnostenského řádu mluví o pomocných silách v živnostech vůbec a nerozlišňuje mezi živnostmi výrobními a obchodními.

Soudem odvolacím bylo zjištěno z výpovědi svědka J-a R-e, jenž byl u žalovaného zaměstnán od roku 1930, že žalobce tam měl dozor na personál, že přiděloval práci, že personál ho musil poslouchati. Z výpovědi J-a R-e, který byl u žalovaného zaměstnán do roku 1931, zjistil, že žalobce byl považován za obchodvedoucího, a z výpovědi A-a Š-o, že žalobce poskytoval slevu překupníkům, že nařizoval krámským, jak mají prodávati a počítati. Dovolací soud schvaluje proto závěr odvolacího soudu, že žalobce v tomto období nevykonával převážnou měrou práci podřízených, nýbrž že byl zaměstnán převážně činností dozorčí a pak prodejem masa, tedy jako obchodní pomocník ve smyslu ustanovení § 73, písm. a.) živnostenského řádu, a že ručně pracoval pouze výjimečně (§ 1, č. 4 zákona č. 26 z r. 1929 Sb. z. a n.).

Vychází-li se z tohoto skutkového zjištění o činnosti žalobcové, byla jí založena jeho pojistná povinnost podle zákona č. 26/1929 Sb. z. a n.

§ 1. 2538.

Činnost dopravního strážníka není prací převážně duševní ve smyslu § 1, odst. 2. zákona č. 26/1929 Sb. (Nál. nejv. spr. soudu z 29. I. 1937, č. 17.543/36, Boh A 12.751.)

§ 1. 2539.

I. Není nezákonné, pokládá-li úřad za kupeckou činnost ve smyslu § 1, odst. 2., písm. b) zákona č. 89/1920 Sb. činnost osoby, jež vykonává v obchodní kanceláři s různou a značnou agendou převážně registraturní práce a mimo to obstarává v této kanceláři vyúčtování poštovních známek.
II. Není nezákonné, pokládá-li úřad onu osobu za kancelářského zaměstnance ve smyslu § 1, odst. 1., č. 2 zákona č. 29/1929 Sb. (Nál. nejv. správn. soudu z 15. ledna 1937, č. 7138/35-4, Boh A 12.723. Prejudikatura: Boh, A 6944/27.*)

Předmětem sporu jest otázka pensijní pojistné povinnosti dnešní zúčastněné strany R. M. v zaměstnání u stěžující si firmy v době od 21. února 1921 do 14. února 1934. Tato doba spadá do období účinnosti dvou zákonů o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců. Na období první — do 31. prosince 1928 — vztahuje se zákon č. 89/1920 Sb., na období druhý pak zákon č. 26/1929 Sb. Tak posuzoval spor také žal. úřad a ze stejného stanoviska vychází také stížnost.

Nss., neshledav nějaké podstatné vady skutkové podstaty, z níž žal. úřad vycházel, položil ji za základ svého rozhodnutí (§ 6, odst. 1. zákona o ss.). Podle této skutkové podstaty, zjištěné žalov. úřadem na základě údajů R. M., potvrzených úplně souhlasnými svědeckými výpověďmi osob v nař. rozhodnutí jmenovaných, byl R. M. zaměstnán u stěžující si firmy jako kancelářský manipulát, obstarával celou registraturu, těmito pracemi registraturními byl zaměstnán převážně (z celkové osmihodinové denní pracovní doby přes 5 hodin). Stěžovatelka připoštlí sama, že R. M. konal práce v registratuře, tvrdí však, jak tvrdila již v řízení správním, že práce ty vyžadovaly jen 2½ hod. denně. Leč správnost tohoto tvrzení popřeli jak R. M., tak i ostatní svědkové, jejichž výpovědi se nař. rozhodnutí dovolává, takže i ostatní svědkové, jichž výpovědi se nař. rozhodnutí dovolává, takže žal. úřad mohl tvrzení to pokládati bezvadným a bezpečným způsobem za vyvrácené. Nss. nemůže se od řečeného zjištění žal. úřadu odchýliti a nerozhází se z odlišné skutkové podstaty tak, jak jí líčí stížnost.

*) Boh. A. 2975 (nál. z 11. XII. 1923, čís. 21.138). Podléhají zaměstnanci firmy, kteří v největší části pracovní doby denní obstarávají opisy korespondence, zanešší vyřízené spisy do seznamu knih a do registrů vypracovaných spisů, skládají spisy do spisovny a podle potřeby zase je vybírají, konečně zanešší a vypravují denní poštu, pensijní povinnosti pojistné?

Boh. A. 4112 (nál. z 14. XI. 1924, č. 19.869): Názor, že každý, kdo je zaměstnán živnostenským odbytem zboží, koná službu kupeckou ve smyslu zák. z 16. ledna 1910, č. 20 ř. z. a proto podléhá pensijnímu pojištění podle § 1, odst. 2. lit. b) zák. z 5. února 1920, č. 89 Sb., je právně mylný. Jen ten koná službu kupeckou, jehož služba vyžaduje t. zv. kupecké zdatnosti. Vyžaduje-li ta která služba této zdatnosti, je otázkou skutkovou.

Boh. A. 6944 (nál. z 3. XII. 1927, č. 25.329, v „Pracovním právu“, roč. VII., str. 35): Činnost zaměstnance, jenž vede registraturu, je kupeckou činností ve smyslu § 1, odst. 2. lit. b) zák. z 5. února 1920, č. 89 Sb.

Žalovaný úřad zjišťuje dále, že R. M. v době, jež zbývala po pracích registraturních (tedy ne celých 3 hodiny denně), vypravoval poštu, nakupoval a vyúčtoval poštovní známky, obstarával také inkaso a konal peněžní posilky. Stížnost ani tuto činnost R. M. nepopírá, uvádí však, že expedice pošty, drobné inkaso a posilky vyžadovaly průměrně delší doby, totiž celkem 4½ hodiny. O tomto tvrzení stížnosti platí to, co bylo právě uvedeno o zjištění délky trvání registraturních prací R. M.

Žalov. min. zhodnotilo zjištěnou činnost R. M. jako činnost kupeckou ve smyslu § 1, odst. 2., lit. b) zákona č. 89/1920 Sb., opřevši svůj kladný výrok o jeho pensijní pojistné povinnosti v době do 31. prosince 1928 o tento zákonný předpis. Stížnost popírá správnost této právní kvalifikace a snaží se dovodit, že šlo tu vesměs toliko o práce mechanické, kterým chybí vlastnosti, jež by jim vtiskoval ráz, t. zv. kupecké zdatnosti.

Leč stížnosti nelze přisvědčiti.

Nss. vyslovil již v nálezu Boh. A 6944/27 právní názor, při kterém setrvává i v tomto sporu, že činnost zaměstnance, jenž vede registraturu, je kupeckou činností ve smyslu § 1, odst. 2., lit. b) zákona č. 89/1920 Sb. Co do bližšího odůvodnění tohoto názoru odkazuje se pak podle § 44 jedn. řádu na důvody v cit. nálezu obsažené (srov. také nálež Boh. A 2975/23). K vývodům stížnosti budiž pak podotčeno, ještě toto: Jak stěžovatelka uvedla ve svém podání z 15. března 1935, provozuje podle vydaných i živnostenských listů živnost výroby a prodeje kontrolních pokladen a jejich součástí. Je tedy kupcem ve smyslu obchodního zákona. R. M. byl zaměstnán nesporně v její obchodní kanceláři. Službami kupeckými ve smyslu zákona o obchodních pomocnících, jehož se § 1, odst. 2., lit. b) zákona č. 89/1920 Sb. dovolává, rozumětí je podle konstantní judikatury nss. (srov. na př. nálež Boh. A 4112/24) služby, jež jsou vykonávány u kupce ve smyslu obchodního zákona a vyžadují určitého výcviku, určité znalosti a určité pohotovosti, kteréžto vlastnosti se označují obvykle souhrnným označením kupecká zdatnost. Podle bezvadného zjištění žalovaného úřadu zaměstnán byl R. M. jen v kanceláři firmy, kdež úplně samostatně obstarával celou registraturu, kterážto práce spočívala v podstatě v zakládání různé korespondence všech oddělení firmy, zapisování vyřizovaných dopisů do seznamů a ve vyhledávání spisů k došlým dopisům a vyžadovala převážně doby jeho pracovního výkonu. K náležitému obstarávání těchto registraturních prací v obchodní kanceláři s takovou různou a značnou agendou, jakou měla podle spisů kancelář stěžující si firmy, je třeba určitého výcviku, znalosti a pohotovosti, aby činnost ta byla provedena s potřebnou rychlostí, přesností a spolehlivostí. Již zjištěná skutečnost, že registraturní práce R. M. trvala pravidelně denně přes 5 hodin, svědčí o značném rozsahu registratury firmy a vzhledem k vylíčené její povaze také o její rozmanitosti. Nelze proto souhlasit se stížností, která se snaží práce ty kvalifikovat jen jako práce čistě mechanické, nevykazující znaky kupecké zdatnosti.

Poukazuje-li stížnost k tomu, že se u firmy nepořizuje exhibitní protokol ani registraturní seznam, jak bývá zvykem v jiných registraturních, nevyplyvá z toho ještě, že proto registraturní práce R. M. nemohly by býti pokládány za práce kupecké.

Jestliže žal. úřad převážnou registraturní činnost R. M. spolu s vyúčtováním poštovních známek, jež on rovněž obstarával v obchodní kanceláři stěžující si firmy, zhodnotil vzhledem

k povaze a významu, jaké práce tyto pro podnik firmy a bezvadný, rychlý a spolehlivý chod její obchodní kanceláře měly, jako služby kupecké, nelze tomuto jeho úsudku vytýkati právem, že se byl dopustil nezákonnosti.

Co se týče druhého období zaměstnání R. M. u stěžující si firmy od 1. ledna 1929 do 14. února 1934, spadajícího do účinnosti zákona č. 26/1929 Sb., odůvodnil žal. úřad svůj výrok o jeho pensijní povinnosti předpisem § 1, odst. 1. č. 2 tohoto zákona, z něhož výslovně citoval, že pojištěním povinni jsou kancelářští zaměstnanci vůbec, vyjímajíc osoby zaměstnané čistěním, úklidem atd. Tomuto výroku vytýká stížnost, že prý žal. úřad neuvádí přímo, do které kategorie R. M. zařaduje, a spokojuje se tím, že uvádí kategorie č. 2 nebo 4. Výtka tato není však odůvodněna.

Ze stylisace uvedené části nař. rozhodnutí ve spojení s úvodní jeho částí, v níž žal. úřad zjišťuje jednotlivé složky R. M. u firmy, jest nepochybně zřejmo, že žalovaný úřad pokládá R. M. za kancelářského zaměstnance, což ani stížnost nepopírá. Tím, že uvádí pak stručně jen některé výjimky z citov. předpisu s dodatkem »atd.«, chce patrně naznačiti, že R. M. mezi osoby v těchto výjimkách uvedené vzhledem k způsobu jeho zaměstnání nepočítá. A to právem. Neboť podle cit. předpisu jsou z pojištění vyňaty ony osoby, jež jsou zaměstnány čistěním, úklidem, hlášením návštěv, posilkami (ačli v peněžních podnicích neroznášejí cenosti), rozmnožováním písemností pouze cestou chemickou nebo mechanickou nebo podobnými pracemi, byť vedle této hlavní činnosti konaly také práce druhu jiného. Zákonným předpokladem vyluky kancelářských zaměstnanců z pensijního pojištění podle tohoto ustanovení je tedy, aby práce tam vyjmenované byly jejich hlavní činností. Předpokladu toho u R. M. však není, ježto podle zjištěných žal. úřadu jeho hlavní činností u firmy nebyly práce uvedeného druhu, nýbrž práce registraturní, jež mezi pracemi vyňatými v § 1, odst. 1., bod 2. zákona č. 26/1929 Sb. jmenovány nejsou.

§ 5.

2540.

Nepřihlásil-li zaměstnavatel zaměstnance k pensijnímu pojištění proto, že měl pochybnost o jeho pojistné povinnosti vůbec, nebo přihlásil-li ho, pochybuje o jeho pensijní povinnosti, u jiného než příslušného nositele pojištění, není tím způsoben odpovědností za škodu zaměstnanci tím vzniklou, ježto byl povinen přes to podat přihlášku s výhradou, v níž by popřel pojistnou povinnost zaměstnavateli, a to u příslušného nositele pojištění. (Rozh. nejv. soudy z 19. března 1937, Rv I 2725/36, Váž. obč. 15.948. Srv. rozh. 11.031, 14.370 Sb. n. s.*)

*) Váž. obč. 9880 (rozh. z 2. V. 1930, Rv II 485/29, v „Pracovním právu“ č. 154): V tom, že zaměstnavatel opomnul včasou přihlášku zaměstnance k pensijnímu pojištění, tkví jeho výhradně zavinení, zavazující ho k náhradě škody z tohoto opomnutí.

Váž. obč. 14.750 (rozh. z 2. XII. 1935, Rv I 1028/35, v „Pracovním právu“ č. 2124): K výkladu § 1, odst. (1), č. 2 zák. č. 26/29 Sb. z. a. n. a § 1, odst. 1, lit. a) zák. č. 89/20 Sb. z. a. n. Pojistná povinnost kancelářských zaměstnanců; pokud jí podléhají.

Váž. obč. 11.031 (rozh. z 23. IX. 1931, Rv I 238/31, „Prac. právo“ č. 310, 317): Zaměstnavatel, jenž nepřihlásil zaměstnance k pensijnímu pojištění, jest práv. pozůstalým po zaměstnanci náhradou toho, co byli obdrželi od pensijního ústavu, kdyby se byla stala přihláška podle předpisu.

Váž. obč. 14.370 (roz. z 11. V. 1935, Rv I 665/35, v „Pracovním právu“ č. 2008): Zaměstnavatel odpovídá podle předpisů občanského zákoníka zaměstnanci za škodu, jež tomuto vznikla tím, že nebyl zaměstnavatelem přihlášen k pojistné povinnosti zaměstnavateli.

Vychází-li se ze skutkového zjištění o činnosti žalobcové, byla jí založena jeho pojistná povinnost podle zákona č. 26/1929 Sb. z. a n. Byl by proto býval žalobci včasnou přihláškou k pensijnímu pojištění zabezpečen nárok na starobní důchod (§ 1 pens. zákona). Žalovaný Josef B. ho však vůbec nepřihlásil, čímž porušil povinnost, kterou zákon zásadně ukládá zaměstnavateli (§ 5 řec. zákona). V opominutí přihlášky tkví jeho výhradně zavinění, které jej zavazuje k náhradě škody (§ 1295 obč. zák., rozh. č. 9880 a 14.750 Sb. m. s.), ať ji způsobil úmyslně, či jen z nedbalosti tím, že opominutím přihlášky nastala ztráta pojistného nároku. Při tom není věcí zaměstnavatele, aby sám rozhodoval o pojistné povinnosti zaměstnancově, a jest bezvýznamné jeho mínění o přihlašovací povinnosti (rozh. č. 14.370 Sb. n. s.). Neboť o pojistné povinnosti zaměstnancově rozhoduje jen nositel pojištění podle okolností jednotlivého případu, a jest na zaměstnavateli, aby podal v přihlášce podklad závazný pro posouzení pojistné povinnosti. Má-li zaměstnavatel pochybnosti o pojistné povinnosti osoby u něho zaměstnané, jest oprávněn, aby zároveň s přihláškou písemně s udáním důvodů prohlásil, že popírá pojistnou povinnost přihlašované osoby (t. řec. přihláška s výhradou), (srv. rozh. č. 14.370 Sb. n. s.). Proto zaměstnavatele neomlouvá ani, že bylo nálezy správních úřadů nebo nejvyššího správního soudu v jiných případech jinak rozhodnuto, ani, že žalovaný přihlásil žalobce k jinému sociálnímu pojištění, neboť § 5, odst. 1., uved. zák. nařizuje výslovně, aby učinil zaměstnavatel přihlášku u příslušného nositele pojištění, tedy u Všeobecného pensijního ústavu anebo u místně příslušné okresní pojistovny (viz § 85, resp. vl. nař. z 2. března 1929, č. 27 Sb. z. a n.), neboť přihláška podaná na jiném místě jest neúčinná. Žalobní nárok proti žalovanému Josefu B. jest tedy důvodem po právu.

§ 5. 2541.

Právo nositele pojištění prováděti kontrolu svými orgány nezabavuje zaměstnavatele ohlašovací povinnosti, zákonem mu uložené. (Rozh. vrch. poj. soudu z 4. listopadu 1936, Cpo 1919/35-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Z ustanovení § 5, odst. 2 a 5 p. z. plyne, že veškeré změny služebního poměru musí se dít jedině písemně zaměstnavatelem, případně i zaměstnancem samým na předepsaných tiskopisech, že tuto povinnost zákon výslovně zaměstnavateli ukládá. Právo nositele pojištění prováděti kontrolu svými orgány (inspekčními úředníky úřadovny) ve smyslu § 84, odst. 6 pens. zák. nezabavuje ovšem nikterak zaměstnavatele povinnosti ohlašovací zákonem mu uložené a nemůže tato povinnost býti nahrazena revisí inspekčního orgánu nositele pojištění. Nedošlo-li k pojistnému případu v době, ve které bylo ohlásiti podle zákonných předpisů změnu ve výši služebního nositele pojištění, a nebyla-li tato změna vůbec ohlášena řádně před pojistným případem, nemá žalobce nároku na vyměření invalidního důchodu podle výše nehlášeného vyššího služného.

§ 5. 2542.

Otázku, zda pojištěnka nenabyla nároku na výbavné proto, že nebyla zaměstnavatelem řádně k pensijnímu pojištění přihlášená, jest řešiti podle zákona č. 117/1934 Sb. z. a n., jestliže zaměstnavatel zaplatil příspěvky za dodatečně přihlášenou dobu příspěvkovou za účinnosti tohoto

zákona, byl se dodatečně přihláška stala ještě za účinnosti zákona č. 26/1929 Sb. z. a n. (Rozh. nejv. soudu z 25. února 1937, Rv I 183/37, Váž. obč. 15.859.)

Že se žalovaná firma dopustila opominutí, nepřihlásivši žalobkyni včasné podle § 5 zákona č. 26/1929 Sb. z. a n. k pensijnímu pojištění, stalo se nesporným, a jde o to, zda škodlivé následky tohoto opominutí jest posuzovati podle doslova § 12 zákona č. 26/1929 Sb. z. a n., jak uplatňuje žalovaná firma, či podle zákona č. 117/1934 Sb. z. a n., jak rozhodl odvolací soud, ježto podle doslova § 12 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. bylo by žalobkyni započísti celou dobu příspěvkovou, dodatečně přihlášenou. Kdežto podle § 5 zákona č. 117/1934 Sb. z. a n. lze z ní započísti nejvýše dvanáct měsíců. Nárok na započtení dodatečně přihlášené příspěvkové doby jest závislý podle právě dotčených zákonů na splnění dvou předpokladů, a to především na dodatečně přihlášce k pensijnímu pojištění a dále na zaplacení příspěvků za dobu dodatečně přihlášenou. Rozsah nároku na započtení je proto posuzovati podle doby, kdy byly splněny oba řečené předpoklady. První předpoklad splnila žalovaná firma i podle žalobkynina přednesu ještě za platnosti ustanovení § 12 zákona č. 26/1929 Sb. z. a n., kdežto druhý předpoklad byl splněn teprve za účinnosti ustanovení § 12 zákona č. 117/1934 Sb. z. a n., neboť žalovaná firma připustila, že zaplatila příspěvky za dodatečně přihlášenou dobu příspěvkovou (19 měsíců) teprve v srpnu a září 1934, tudíž po 1. červenci 1934, kdy nabyl účinnosti zákon č. 117/1934 Sb. z. a n. Splnila tudíž žalovaná firma svou ohlašovací povinnost ve všech částech teprve po účinnosti tohoto zákona a jest právní účinky opožděné přihlášky jako právní následky prodlení žalované firmy posuzovati podle tohoto zákona, který dopouští započtení jen do výše dvanácti měsíců (§ 12, odst. 1., dotčeného zákona), jak správně uznal odvolací soud. Zavinila tudíž žalovaná firma, že žalobkyni nebyla započtena celá doba, dodatečně k pensijnímu pojištění přihlášená, a že z tohoto důvodu žalobkyně nedosáhla šedesáti příspěvkových měsíců, aby měla nárok na výbavné.

§ 20. 2543.

T. zv. sociální důchod náleží tehdy, není-li pojištěnec zaměstnán způsobem, který by zakládal pojistnou povinnost podle zákona č. 148/1925 o pojištění osob samostatně hospodářících. (Rozh. vrch. poj. soudu z 23. října 1936, Cpo 2129/35-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Nesejde u starobního důchodu podle § 20, odst. 2 pens. zák. na tom, zda zákon č. 148/1925 Sb. vstoupil v účinnost, na rozdíl od ustanovení § 20, odst. 1 pens. zák., kde je citován zákon č. 148-1925 s připojením slov: »jakmile tento zákon vstoupí v účinnost«, kdežto u citace tohoto zákona v § 20, odst. 2 pens. zák. tato slova připojena nejsou. Podle ustanovení § 20, odst. 2 pens. zák. je jedním ze zákonných předpokladů dosažení starobního důchodu, aby pojištěnec nebyl zaměstnán způsobem, který by zakládal pojistnou povinnost podle určitých zákonů a tedy i zák. č. 148/1926 Sb. z. a n.

§ 31. 2544.

Dítě, které adoptoval jeden z manželů, není nevlastním dítětem druhého manžela. (Rozh. vrch. poj. soudu z 31. května 1937, Cpo 2389/36-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Zákon neomezuje sice pojem nevlastních dětí na děti, z jejich rodičů není jeden na živu, anebo na děti z manželství zaniklých smrtí jednoho z manželů, z nichž na živu zůstal manžel uzavřel nový sňatek, ale za nevlastní děti počítá i děti nemanželské, jejichž matka se provdala za jiného muže než nemanželského otce svého dítěte za života otce, dále i děti z manželství rozloučených, jejich rodiče vstupují opět v nový sňatek. Dítě, které adoptoval jeden z manželů, (ať před vstupem do manželství, nebo poté, třeba se svolením druhého manžela), není nevlastním dítětem druhého manžela.

Také § 31 pensijního zákona přesně rozlišuje děti nevlastní a děti adoptované a přesně vymezuje nároky těchto dětí na sirotčí důchod po osvojiteli, resp. po osvojitelích. Zemřelý pojištěnec E. P. nebyl však, jak jest nesporno, osvojitelem nezletilé E. P. a nebyl proto také v žádném poměru, ani švakrovském, ani rodinném k této nezletilé. Nároku na důchod sirotčí po pojištěnci nelze přiznati.

Úrazové pojištění

§ 1. 2545.

Ústřední parní topení v administrativní budově odůvodňuje pojistnou povinnost všech úředníků v budově zaměstnaných. Je při tom nerozhodné, že parní kotel, sloužící ústřednímu parnímu topení, je umístěn v jiné budově. (Nález nejv. spr. soudu z 11. XI. 1936, č. 14.597/36, Úrazové pojištění, č. 1.)

§ 5. 2546.

Úraz při opravě pracovního nářadí dělníkem v jeho bytě, mimo pracovní dobu, není úrazem při provozování podniku podle § 1 úraz. zák., ani úrazem podle § 5 úraz. zák. (Rozh. vrch. poj. soudu z 25. I. 1937. Cuo 680/36, Úrazové pojištění č. 2.)

Zásadně přísluší dělníku odškodné jen za úraz, který utrpěl v území a v době provozu podniku. Vymezen jest tedy úraz podnikový místně i časově. Z této zásady stanoví dosud zákon o úrazovém pojištění dělnickém jen dvě výjimky. Po stránce místní v odstavci druhém a po stránce místní i časově v odstavci třetím § 5.

Podle ustanovení odst. 2. § 5 totiž dlužno úrazům podnikovým na roveň klásti úrazy přihodivší se dělníku při takových domácích nebo jiných výkonech, k nimž jest dělník vedle zaměstnání, základajícího pojistnou povinnost, a po jeho dobu přibrán podnikatelem nebo jménem tohoto nebo osobou mu podřízenou v poměru pracovním.

Tomuto ustanovení nelze podřaditi úraz, o němž jde, již proto, poněvadž se tento udál mimo dobu zaměstnání žalobce v podniku.

Podle ustanovení odst. 3. téhož paragrafu dlužno podnikovým úrazům na rovno postavit úrazy přihodivší se dělníku cestou z bytu do práce nebo z práce do bytu, pokud v této cestě nenastane přerušení odůvodněné vlastním zájmem dělníkovým nebo nemající jinak spojení s pracovním poměrem.

I tomuto ustanovení nepřiléhá úraz žalobcův, ježto přihodil se žalobci v bytě, nikoliv cestou z bytu do práce nebo z práce do bytu.

Dokud není vydán zákon, který na roveň staví úrazům podnikovým úrazy, jež se přihodí dělníku zaměstnanému v pojištěném podniku při úschově, dopravě, udržování a obnovování pracovního nářadí pro podnik ten bez rozdílu, zda nářadí to

odává podnik nebo dělník, nelze přiznati za takové úrazy dělníku odškodné na účet úrazové pojišťovny dělnické.

Obdobně použití zmíněných ustanovení § 5 úraz. zák. jest vyloučeno, jež tato ustanovení stanoví výjimky ze zásady.

§ 5. 2547.

K pojmu bytu § 5 úraz. zák. Také t. zv. »letní byt« může míti povahu bytu podle § 5 úraz. zákona. (Rozh. vrch. poj. soudu z 29. IX. 1936, Cuo 31/36, Úrazové pojištění č. 2.)

A. B., elektrikář v elektrárně jámy »Ignát« v M. H., jenž měl závodní byt v sídle podniku, utrpěl dne 17. VI. 1934 smrtelný úraz, když jel na motocyklu z letního bytu, kam bezprostředně předtím dovezl svou manželku, zpět přímo do práce.

Úrazová pojišťovna dělnická v Brně zamítla úraz odškodniti, ježto podle původního vyšetření zavezl A. B. svou manželku k jejím rodičům do D. ke 14dennímu pobytu, takže šlo o jízdu z důvodů zcela soukromých.

Proti tomuto rozhodnutí podala vdova po pojištěnci žalobu k expoziturnímu rozhodčímu soudu v M. O. V námitkách proti této žalobě poukázala žalovaná pojišťovna mimo jiné na rozsudek Vrch. poj. soudu ze dne 19. XII. 1934, Cpo 396/34, podle něhož jest pod slovem »byt« v § 5 úraz. zák. rozuměti ono bydlíště pojištěncovo, které jest v účelové souvislosti s výkonem jeho zaměstnání. Má-li tedy pojištěnec v pracovním místě za účelem výkonu zaměstnání byt (pracovní byt), odkud dojíždí za rodinou jen na svátky nebo na dovolenou, pak jest toliko tento pracovní byt bytem ve smyslu § 5 úraz. zák., a to i tehdy, je-li rodinný byt zároveň zákonným bydlíštěm pojištěncovým ve smyslu § 66 jur. n. a jiných zákonů.

Expositura rozhodčího soudu v M. O. nálezem ze dne 17. IX. 1935, Cuh 571/35, žalobě vyhověla a přiznala vdově vdovský důchod ode dne úmrtí pojištěnce A. B. Soud vzal totiž za prokázáno na základě výslechu svědků i žalobkyně jako strany, že žalobkyně se svým manželem A. B. přestěhovala se dne 17. VI. 1934 dopoledne z M. H. na letní byt do D. a že pak na cestě z tohoto letního bytu do práce utrpěl A. B. smrtelný úraz. Proto ode dne 17. VI. 1934 dopoledne byl bytem pojištěnce A. B. i jeho rodiny byt v D. a na tom nemění niče okolnosti, že to měl býti pouze byt dočasný, letní.

Odvolání úrazové pojišťovny dělnické Vrchního pojišťovacího soudu nevyhověl a napadený náález potvrdil z těchto důvodů:

»V souzeném případě jde vlastně jen o výklad pojmu »byt« a § 5, odst. 3 úraz. zák. Je jisté, že ustanovení tohoto odstavce jest výjimečné povahy a že nesmí býti vykládáno způsobem rozšiřujícím. Na druhé straně však nutno míti na mysli, že předpis, o který jde, byl vydán v zájmu pojištěnců a že proto by nebyl v souladu s duchem zákona ani výklad příliš úzký. A takový příliš úzký výklad zastává žalovaná dovozujíc, že bytem ve smyslu § 5, odst. 3 úraz. zák. nemůže býti t. zv. letní byt.

Nebude o tom sporu, že pobyt na venkově v letní době prospívá každému a že je vítán jak duševnímu pracovníku, tak i dělníku z města. Již tato úvaha nasvědčuje tomu, že by nebylo správné odpirati výhodu podle § 5, odst. 3 úraz. zák. pojištěnci, který svůj městský byt na nějakou dobu zamění za letní byt na venkově, neboť i on má právo na takovou rekreaci, může-li si ji zříditi.

Je ovšem třeba, má-li jiti o byt podle cit. před-

pisu, aby pojištěnec na místo v dosavadním městském bytě byděl skutečně na venku a aby taky mezi jeho novým bytem a podnikem vznikla souvislost, jaká jinak byla mezi podnikem a pojištěncovým bytem dosavadním.

Že tu taková účelová souvislost mezi letním bytem manželů B. v D. a podnikem skutečně nastala, o tom se podle nenapadených zjištění I. soudu nedá pochybovati. Neboť z nich možno bezpečně usuzovati, že A. B., který na svém motocyklu za dobu asi 1/2 hod. mohl se dostat do B. a tam odtud zpět do podniku, když před odjezdem s manželkou dne 17. VI. 1934 svůj byt v M. H. uzamkl, klíče svěřil spoludělníku s žádostí, aby mu na byt dohlížel a jej větral, a když také zařídil, aby byl na policii odhlášen, se rozhodl bydlet po nějaký čas mimo M. H., t. j. v D., a tam odtud do podniku dojížděti.

Za tohoto stavu věci je lhostejné, že jeho bydlištěm zůstaly M. H. a že si ponechal dosavadní tamnější byt. Rozhoduje toliko, že přestal na čas bydlet v M. H. a s úmyslem, zdržovati se mimo pracovní dobu v D., s manželkou sem odejel. Aby tam přestěhoval bytové zařízení, nebylo třeba, poněvadž tam nechtěl bydlet trvale. Příklad Cpo 396/34 má jiný skutkový základ a na souzený případ nedopadá, ježto tam pojištěnec jen na neděli k rodině dojížděl do jejího letního bytu.«

§ 6. 2548.

K pojmu bezmocnosti podle § 6, odst. 10. úr. zák. Důchodce není bezmocný, potřebuje-li obsluhy jen při dosazování protéz na obě nohy, tedy jenom k určitému výkonu v určitou dobu. (Rozh. vrch. poj. soudu z 29. září 1936, Cuo 225/36, Úrazové pojištění, č. 2.)

V souzeném případě jde jediné o otázku, zda jest žalobce od 9. V. 1935 ještě tak bezmocný, že potřebuje cizí péče a obsluhy a má tudíž nárok na zvýšení důchodu na 1 1/2 násobnou částku plného důchodu (§ 6, odst. 10. úraz. zák.).

Rozřešení této otázky po stránce skutkové nevyžaduje zvláštních znalostí lékařských, takže neoprávněná jest výtká žalobcovy, že vyžádán byl posudek lékaře praktického, nikoliv lékaře odborníka v úrazovém pojištění.

Podle poznatků znalce není správné, že žalobce jest úplně neschopen pohybu. Naopak zjistil znalec, že žalobce po nasazení protéz jest schopen své denní úkony i tělesnou potřebu sám obstarati, sám se svlékati i oblékati a kratší chůze v okolí svého bydliště za příznivého počasí podnikati, ba i lehčí práce v domácnosti v sedě vykonávati.

Jak již v rozhodnutí ze dne 19. VI. 1936, Cuo 2/35,*) projevil tento senát, předpokládáje uvedené ustanovení zákona, že poraněný nemůže se obejít bez cizí pomoci nebo obsluhy, buď z toho důvodu, že je naprosto bezmocný, nebo že potřeba cizí pomoci může nastati kdykoli, tedy nikoli jen v určitou předem jistou dobu.

V souzeném případě tento předpoklad není splněn, neboť jest na jisto postaveno, že žalobce potřebuje obsluhy jen k určitému výkonu v určitou dobu, totiž při nasazování protéz. Nemá tudíž žalobce nároku na zvýšení důchodu o 1/2 důchodu plného.

*) Vrch. poj. soud, rozh. z 19. VI. 1936, Cuo 2/35 v „Pracovním právu“ č. 2363: Zvýšení důchodu v bezmocnost není podmíněno tím, že důchodce všemi svými úkony a potřebami jest odkázán na jinou osobu; stačí, že se bez této osoby obejít nemůže a musí ji mti u sebe buď, že je naprosto bezmocný, nebo že potřeba její pomoci může nastati kdykoliv a nikoliv jen v určitou předem jistou dobu.

§ 7. 2549.

Nárok na vdovský důchod, vzdala-li se manželka v rozvodovém sporu smírem nároků na výživné za dobu přítomnou a budoucí. (Rozh. vrch. poj. soudu z 25. I. 1937, Cuo 854/36.)

Předmětem pojištění je podle § 5 úraz. zák. náhrada škody, která vznikne tělesným zraněním nebo smrtí pojištěnce. Taková škoda žalobkyni nevznikla, poněvadž se smírem 23. XI. 1934 v rozvodovém sporu, Ck-XIV a-984/34, u krajského soudu civilního v Praze vůči manželovi vzdala nároků na výživné za dobu přítomnou a budoucí.

Toto vzdání vychází z rozvodových spisů a bylo v I. stolici žalovanou uplatněno.

Není proto třeba uvažovati o otázce, zda žalobkyně rozvrát manželství zavinila a k předpisu § 7, odst. 6. úraz. zák. stačí poznamenati, že jej nutno vykládati v souvislosti se zásadou v § 5 úraz. zák. vyslovenou, podle které nárok na odškodnění předpokládá, že ten, kdo nárok ten uplatňuje, z pojištěncovy smrti skutečně utrpěl škodu. Josef Prášek.

§ 46. 2550.

Nehyl-li rozhodčím soudem (čl. IX. nař. min. železnic ze dne 6. června 1919, č. 18.430) uznán po právu nárok na úrazový důchod, nelze proti státu uplatňovati nároky podle §§ 46, 47 zák. č. 1/1888 ř. z. (Rozh. nejv. soudu z 4. II. 1937, Rv I 2911/36, Váž. obč. 15.796. Srovn. Sb. n. s. č. 11.986. *)

§ 45. 2551.

Ustanovení § 45, odst. 2., úraz. zák. se vztahuje i na společnost s ručením omezeným; jednatelé řečené společnosti nenáleží k osobám třetím, uvedeným v §§ 45—47 úraz. zák. (Rozh. nejv. soudu z 7. I. 1937, Rv I 771/35, Váž. obč. 15.728.)

Žalovaná podnikatelská firma jest společností s ručením omezeným a společně žalovaní ing. Tomáš P. a ing. Povel M. jsou jejími jednateli. V rozh. č. 6341 a 128 Sb. n. s. **) , na něž se odkazuje, bylo bližše vloženo, že společnost s ručením omezeným i její společníci odpovídají pojištěnému za škodu úrazem v podniku mu vzešlou jen v mezích § 46, odst. 1, úraz. zák. a že jednatelé společnosti s ručením omezeným nenáleží k osobám třetím, uvedeným v nadpisu §§ 45 až 47 úr. zák., jež podle § 47 cit. zák. odpovídají za úrazy jimi

*) Váž. obč. 11.986 (rozh. z 14. X. 1932, Rv I 758/31, v „Pracovním právu“ č. 601): Rádný soud jest vázán rozhodnutím rozhodčího soudu v otázce, zda jde o úraz v podniku. Tím, že rozhodčí soud, zřízený podle čl. IX. výnosu uministerstva železnic ze dne 6. června 1919, čís. 18.430, čís. 72 věstníku min. žel. zamítl žalobu pro nedostatek příčinné souvislosti mezi chorobou žalobce a úrazem, uznal, že jde o úraz v podniku.

Úraz, uznaný rozhodčím soudem za úraz v podniku, nepřihodil se z příčin vnějších mimo podnik ležících, stali se dělníku železniční vrchní stavby při jeho železniční dopravě na cestě z práce do bytu.

**) Váž. obč. 128 (rozh. z 8. IV. 1919, Rv I 175/19): Společnost s ručením omezeným i společníci její ručí pojištěnému dělníku za škodu úrazem v podniku vzešlou pouze v mezích § 46, odst. 1 a 2 zákona ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z., z roku 1888.

Jednatelé společnosti s ručením omezeným nenáleží k osobám označeným v nadpisu k §§ 45—47 tohoto zákona osobami třetími, jež podle § 47 ručí za úrazy jimi způsobené podle obecně platných ustanovení zákona o náhradě škody.

Váž. obč. 6341 (rozh. z 6. X. 1926, Rv I 448/26): Předpis § 46 úraz. zák. vylučuje použití § 1315 obč. zák. Ustanovení § 45, druhý odstavec, úraz. zák. vztahuje se i na společnosti s r. o. Otázka viny nebo úmyslnosti posuzuje se u společností s r. o. podle osob jednatelů.

způsobené podle předpisů občanského zákoníka. V rozhodnutích těch bylo také vloženo, že ustanovení odstavce druhého § 45 úraz. zák. platí i pro společnosti s ručením omezeným a že otázka viny nebo úmyslnosti se posuzuje u takové společnosti podle osob jednatelů. Posuzuje-li se souzený případ s tohoto právního hlediska, jest stěžovatelům dáti za pravdu, že odvolací soud neposoudil věc po právní stránce správně, uznal-li, že odpovědnost žalovaných ing. T. P. a ing. P. M. jako jednatelů zároveň žalované podnikatelské firmy jest posuzovati podle § 47 úrazového zákona a tudíž podle předpisu práva občanského. Odpovědnost těchto žalovaných jako jednatelů žalované podnikatelské firmy nepřichází v úvahu jinak, nežli podle § 46 úrazového zákona, tedy jen v případě úrazu úmyslně způsobeného.

§ 46.

2552.

Předpis § 46 úraz. zák. se netýká případů odpovědnosti podle §§ 1313a) a 1315 obč. zák. (Rozh. nejv. soudu z 7. I. 1937, Rv I 771/35, Váž. obč. 15.728.)

Jde-li v souzeném případě o úraz podnikový, jest jej posuzovati podle zvláštních předpisů úrazového zákona, které vylučují užití všeobecných ustanovení zákoníka občanského, ledaže by úrazový zákon sám na ně poukazoval. V souzeném případě platí výhradně předpis § 46 úraz. zák.,

podle něhož poškozený má nárok na náhradu škody proti podnikateli jen tenkrát, když mu byl úraz při práci způsoben úmyslně některou z osob v § 45, odst. 1. a 2., úraz. zák. jmenovaných. Žalobce sám připouští, že mu nikdo z těchto osob úraz úmyslně nezpůsobil. Dovozuje-li, že ustanovení § 46 úraz. zák. má ovšem na mysli odpovědnost podnikatelské firmy za její zákonné zástupce (jež nazývá reprezentanty) jen tehdy, byl-li úraz způsoben úmyslně, ale že tím není vyloučena další odpovědnost žalované firmy za její ostatní zaměstnance ve všech případech, jež má na mysli občanský zákon, jest na omylu. V té příčině stačí ho odkázati na rozh. č. 3740, 3772, 6341 a 12.932 Sb. n. s.*), v nichž bylo bližší vloženo, že všeobecný předpis § 1315 obč. zák. neplatí pro případy, pro něž byly vydány zvláštní zákonné předpisy, a takovým zvláštním předpisem pro obor úrazového pojištění dělnického jest právě § 46 úraz. zákona, jak to již odvolací soud správně vyložil. Práv-li se v § 46 uved. zák., že pojištěnec nebo jeho pozůstalí jsou oprávněni domáhati se náhrady na podnikateli jen tenkrát, byl-li úraz podnikový způsoben úmyslně, plyne z toho úsudkem z opaku, že jest vyloučena odpovědnost za všechny jiné případy úrazu, zejména odpovědnost za zaměstnance podle § 1313 a) a § 1315 obč. zák., kteréhožto případu odpovědnosti se právě žalobce dovolává s poukazem na trestní odsouzení spolužalovaných zaměstnanců ing. Vlastimila P. a ing. Rudolfa M.

Poznámky.

Časopisy

Právní obzor (roč. XX., č. 13.): Dr. J. Maibaum, O přípustnosti odvolania v spojených sporoch v pokračování před pracovními soudmi. — Dr. Zdeněk Peška, O unifikaci v oboru práva spořicovacího a shromažďovacího.

Časopis pro železniční právo a politiku (roč. XVI., č. 7.): Dr. František Preis, Člen-

ská doba v pensijním fondě státních drah při vstupu do výslužby.

Prager Juristische Zeitschrift (roč. XVII., č. 16.—17.): Dr. Fr. Egon Schwarz, Der Arbeitsvertrag im Entwurfe zum neuen ABGB. — Dr. Paul Ehrlich, Die neuen Vorschriften über die Kollektivverträge.

*) Váž. obč. 3740 (rozh. z 26. IV. 1924, Rv I 261/24): Třetí osoba, k jejíž výživě ze zákona povinný zahynul úrazem podnikovým, může se domáhati na podnikateli náhrady škody jen za podmínek § 46 zákona. Zákonem tím, jakož i pozdějšími zákony o úrazovém pojištění dělnickém byly změněny některé předpisy obč. zákona o náhradě škody.

Váž. obč. 3772 (rozh. z 24. IV. 1924, Rv II 789/23): Předpis § 46 zák. o úrazovém pojištění dělnickém ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 r. zák. na rok 1888, nedoznal změny novým doslovem § 1315 obč. zák.

Váž. obč. 6341 (rozh. z 6. X. 1926, Rv I 448/26): Předpis § 46 úraz. zák. vylučuje použití § 1315 obč. zák. Ustanovení § 45, druhý odstavec, úraz. zák. vztahuje se i na společnosti s r. o. Otázka viny nebo úmyslnosti posuzuje se u společnostmi s r. o. podle osob jednatelů.

Váž. obč. 12.932 (rozh. z 20. X. 1933, Rv I 1298/31, v „Pracovním právu“ č. 763): Při podnikových úrazech platí o ručení za úrazy zvláštní předpisy úrazového zákona, nikoliv všeobecné ustanovení § 1315 obč. zák.

Antikvární právnické a finanční příručky

kteréhokoliv vydání i nové

prodá

vlastně Sbírky zákonů a nařízení a Rozhodnutí nejvyšších stolic

koupí

Právnický antikvariát

vymění

Praha II., Václavské n. 43. - Telefon 27929.

Vychází 20. každého měsíce. — Předplatné ročně Kč 20.—, pro předplatitele časopisu »Odborové sdružení československé« Kč 12.—. — Redakce, správa a výprava v Praze I., Na Perštýně 11. — Majitel: Odborové sdružení československé. — Vydavatel a odpovědný redaktor Rudolf Tayerle. — Řídící redaktor Jaromír Hlaváček. — Tiskem Lidové knihtiskárny A. Němec a spol., Praha II., Hybernská ul. 7. — Novinová sazba povolena řed. pošt a telegr. 25.333-VII.-7928. — Dohlédací pošt. úřad Praha 25.